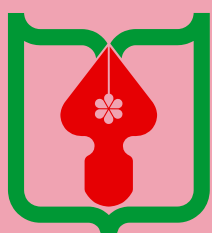

PEDAGÓGUSFÓRUM

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja ■ VIII. évfolyam ■ 2009. április ■ 4. szám ■ Ára: 0,66 € (20,-Sk)

*„Egy ország versenyképessége
nem az üzemekben vagy
a kutatólaboratóriumokban dől el,
hanem a tantermekben.”*

*(Lee Iacocca, a Chrysler gépkocsigyár
egykori elnöke és vezérigazgatója)*

Tervezhető-e az oktatás?

Ezzel a címmel tartott szakmai konferenciát a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége március végén, Rozsnyón. A jubileumi, tizenötödik, országos találkozót rangos előadók tisztelték meg. Az előadások középpontjában az oktatás tervezhetősége, illetve megújításának esélyei álltak. A szakmai konferenciának az új oktatási törvény adott aktualitást, amely előkészítetlenségével együtt is új lehetőségeket, egyszersmind kihívásokat jelenít meg a pedagógusok számára.

A konferencia első napján, a plenáris ülés keretében, először **Radó Péter** oktatáskutató, a budapesti Expanzió Humán Tanácsadó munkatársa tartott előadást, melyben a 21. századi oktatással szemben megfogalmazódó kihívásokat vette sorra. Kiemelte, hogy az oktatáspolitikának mindig figyelnie kell az aktuális társadalmopolitikai és munkaerő-piaci szempontokra. Ez egyben a tervezhetőség korlátját is jelenti, hiszen lehetetlen hosszú évtizedekre előre pontosan meghatározni a társadalmi folyamatokat és a munkaerőpiac elvárásait. Márpedig ez azt jelenti, hogy az oktatási folyamatból kilépő munkavállaló szükségképpen elavult tudás birtokába jut. Az oktatáspolitikai tervezés csak keretet adhat, az oktatási folyamat aktív résztvevője, a pedagógus sokkal rugalmasabban tud reagálni a változásokra.

Setényi János, az Expanzió Humán Tanácsadó ügyvezető igazgatója az oktatás tervezéséhez kapaszkodókat nyújtó jövőképet vázolta fel. Rámutatott, hogy a szlovákiai magyar közoktatásügy számára az anyaország ma már sokkal kevésbé szolgál mintaként, mint a rendszerváltoztatás éveiben. Fontos, hogy a kisebbség nyelvén oktató iskolák minőségi képzést nyújtsanak, hiszen egyedül ez garantálja az intézmények életképességét. Magyarországnak továbbra is nagy a felelőssége, hogy világos nemzetpolitikai célkitűzéseket tűzzön ki.

Vass Vilmos, a veszprémi Pannon Egyetem tanszékvezetője a magyarországi Nemzeti Alaptanterv parlamenti ciklusokon átvélő fejlődését mutatta be. Az elismert neveléstudományi szakember előadása középpontjába a pedagógiai programok fejlesztését állította, összegezve azokat a tapasztalatokat, amelyeket a magyarországi pedagógustársadalom halmozott fel a NAT bevezetése óta. Az oktatási folyamatot segítő pedagógiai programnak a tapasztalatok alapján előremutatónak, rugalmasnak, de mindenekelőtt kreatívnak kell lennie.

Miloš Novák, a beszercebányai Megyei Önkormányzat osztályvezetője az oktatás modernizációjának esélyeit vizsgálta a közoktatási törvény bevezetése után. A kritikai alaphangú előadás jól szemléltette azokat az ellentmondásokat, amelyekkel a szlovákiai pedagógustársadalom az új helyzetben szembesült. A kreatív pedagógiai program kidolgozása, mint lehetőség adott, de félt, hogy az intézmények egy része ezzel nem fog élni, kényelemszeretettől továbbra is ragaszkodni fog a korábban elkészített programhoz.

Andruskó Imre parlamenti képviselő prezentáció keretében mutatta be az új oktatási törvény által életre hívott tanári életútmodell.

Ezt követően a szekcióülésen mód nyílt az előadásokon elhangzottak mélyebb elemzésére.

Az első szekcióban a pedagógiai program és a helyi tantervelkészítést vitatták meg a résztvevők **Tóth Sándor** igazgató és **Kovács Attila** igazgatóhelyettes, a Rozsnyói Református Egyházközség Alapiskolája pedagógusainak vezetésével. A második szekcióban **Szabó Edit**, a komáromi Selye János Egyetem oktatója vezette az óvodai program készítéséről szóló szakmai vitát. **Vassné Dömötör Rozália** debreceni pedagógiai szakértő a kompetenciafejlesztés kapcsán, a negyedik szekcióban pedig **Ficsór Józsefné** miskolci szakközépiskolai igazgató a vezető szerepét illetően az oktatás helyi tervezésében irányította a szakmai munkát.

Szombaton az ünnepi est keretében az arra érdemes pedagógusok díjakat vehettek át. Első alkalommal osztották ki az SZMPSZ Óvodapedagógiai Társasága első elnökének emlékére, az óvónők által alapított Vankó Terike-díjat, amelyet **Zilahi Józsefné – Gál Katalinnak**, a NYME soproni Benedek Elek Pedagógiai Kara Óvodapedagógia Tanszéke docensének és posztumusz **Gergely Józsefnék**, a lévai óvónőképző egykori tanárának ítéltek oda.

A Felvidéki Magyar Pedagógus Díjat 2009-ben **Tóth Sándor**, a Rozsnyói Református Egyházközségi Alapiskola igazgatója kapta.

Csúsz Ilona és Csúsz László (Tompai M. Alapiskola, Rimaszombat), illetve **Balogh Csaba** (Galánta) a tehetségek gondo-

zása terén végzett több évtizedes munkájáért kapott SZMPSZ-díjat. **Bódi Katalint** (Feled, Szombathy Viktor MTNY Alapiskola) és **Józsa Mónikát** (Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra) sikeres szakmai és módszertani tevékenységükért díjazták. **Szkladányi Endre** (Ipoly-ság, Gimnázium) és **Kustján Ilona** (Selye Gimnázium, Komárom) életműdíjban részesült. Az OKM Határon Túli Magyarok Titkársága és **Halzl József** (Rákóczi Szövetség) a szlovákiai magyar közoktatást támogató tevékenységéért vehette át az SZMPSZ díját.

A konferencia második napján **Botka Lajosné** oktatáspolitikus tartott előadást, melyben a tanár munkáját érintő változások, innovációk menedzselését fejtegette. Hangsúlyozta a tanári kar legaktívabb tagjai és az iskolavezetés közötti összhang fontosságát. Ez a garanciája a jól működő pedagógiai program és helyi tanterv kimunkálásának. Ezáltal a tanári kar nagyobb része is követhető, jól használható mintát kap.

A konferenciát záró pódiumbeszélgetésen az elhangzottak összegzésén túl a résztvevők a pedagógiai programok megalkotásakor szerzett tapasztalataikat vetették fel és ütköztették. Itt is bebizonyosodott, hogy az ideai pedagógustalálkozó aktuális, érdeklődést kiváltó témát vetett fel és igényességével hozzájárult a résztvevők szakmai ismereteinek elmélyítéséhez.

Kolek Zsolt

Tartalom

Tervezhető-e az oktatás?	/ 2
Értékeink vállalásáról	/ 3
Felvidéki Magyar Pedagógus Díj	/ 4
„Ha egy volt diák köszön rám...”	/ 5
Magyar iskoláink szolgálatában	/ 6 - 7
Az országos pedagógustalálkozó kitüntetettjei: Kustyané Mészáros Ilona, Szkladányi Endre	/ 8
Az országos pedagógustalálkozó kitüntetettjei – Bódi Katalin, Józsa Mónika	/ 9
Az országos pedagógustalálkozó kitüntetettjei – Csúsz-házaspár, Balogh Csaba	/ 10
Az országos pedagógustalálkozó kitüntetettjei – Zilahi Józsefné, Gergely József	/ 11
Sajó Károly kárpát-medencei természet- és környezetvédelmi verseny	/ 12-13
Csicsay Alajos: Sokarcú én	/ 14-15
Az erőszakmentes kommunikációról	/ 15
A diadalmas tavaszi hadjárat ...	/ 16
Nekünk Mohács kell?	/ 17
Markó Emil: Az irodalom tanításáról	/ 18-19
A pedagógusokat is érdekli az egészséges táplálkozás	/ 20
A 2009-es magyar nyelv és irodalom érettségi írásbeliről	/ 21
A 2009-es szlovák nyelv és irodalom érettségi írásbeli tesztéről	/ 22
Kincskereső – honismereti tábor	/ 22
Pillanatfelvételek a nagysallói csata megemlékezéséről	/ 23
P. J. Šafárik Gimnázium, Rozsnyó (Alma mater)	/ 24

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja

Felelős kiadó: Pék László

Tel./fax: 031/780 7928, e-mail: pek@szmpsyz.sk

Főszerkesztő: Hajtman Béla

Tel./fax: 036/633 4230, e-mail: hajtman@szmpsyz.sk

Nyelvi szerkesztő: Szanyi Mária

Tel.: 031/780 4864, e-mail: szanyi.maria@gmail.com

Grafika, tördelés, nyomás: PRINT-K, Komárno

Címlapkép: Az alkotás vonzásában (Fotó: Benedek László)

A szerkesztőség postacíme:

SZMPSZ, Villanytelep u.2., P.O.BOX 49., 94501 Komárno 1

Tel.: 035/77 14 755, fax: 035/77 14 756

e-mail: pedforum@szmpsyz.sk, szmpsyz@szmpsyz.sk

honlap: www.szmpsyz.sk

Engedélyezési szám: EV 3408 / 09

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza!

A lap támogatói:

Pázmány Péter Alapítvány
az MK Oktatási Minisztériuma
az SZK Kulturális Minisztériuma
Szülőföld Alap, Budapest

Értékeink vállalásáról

Napjainkban a szlovákiai közoktatást törvények sora igyekszik megreformálni, felülről megtervezni. Félő azonban, hogy ezek a reformok nem csupán a felgyorsult idő gazdasági és társadalmi változásaira kívánnak megfelelő választ adni, de céljuk az iskolák regulák közé szorítása is. Mintha az alaposabb előkészítés hiánya és a szabályozásra mindenáron elszánt minisztérium igyekezete arra irányulna, hogy az iskolákat és a pedagógusokat a hatalom kiszolgálóiként kezelje. A tankönyvkiadás és -használat szabadságának korlátozása, vagy a pedagógusok közalkalmazottakká

minősítése ilyen irányba mutat.

Szeretnénk tisztán látni a kor társadalmi kihívásait, például azt, hogy milyen mértékben szabályozható, tervezhető az oktatás akkor, amikor a politikai hatalom egyrészt önhatalmú intézkedéseket fogalmaz meg, másrészt a társadalom, feladva a közösségi célokat, a magánérdekre hivatkozik s a szabad piac szabályozatlan törvényeire hagyatkozik. A pénz, a spekuláció maguk alá gyűrték az államot, a közösséget, az erőfeszítéseket. Kítörési pontok helyett visszaélésekkel, törvényi hézagokat kijátszó ügyeskedőkkel, bűnözéssel megszerzett javakkal, korrumpálódott vezetőkkel szembesülünk.

Pedig az elherdált milliárdokból juthatna a családalapítást választó fiataloknak elérhető lakásra, a hajléktalanoknak otthonra, a súlyos betegségben szenvedőknek gyógyulási esélyre, a sérülteknek elfogadható életfeltételekre. Mert a kilátástalanságban élő, kiszolgáltatott embereknek az elitek gögje helyett segítségre és kapaszkodókra lenne szükségük.

Mi a tervezhetőség alatt nem a szigorú szabályozottságot akarjuk bevinni az iskolákba, hanem a jelentős építész munkastílusát, a felelősség és a fejelem által követett rendet, mely a célszerűség és az esztétikum egységét valósítja meg, s ahol a szabadságnak és a morális tartalomnak is helye van.

A globális világtrend által kínált utak elfogadása helyett nekünk a helyi megoldásokon kellene gondolkodnunk, a gyors nyereséggel kecsegtető ügyeskedések helyett a hosszú távú érdekeket és értékeket kellene előtérbe helyezniünk.

Jól meg kell tervezniünk a tudás útját. A hasznosítható ismeretek tananyagga formálása, az értékek vállalásának, megőrzésének és továbbfejlesztésének szándéka, megfelelő tankönyvek, segédeszközök létrehozása és célszerű használata, a diák érdeklődésével és a tanár személyiségével számoló együttműködés mind-mind lényeges eleme ennek a tudatos, de nem lélek nélküli építkezésnek.

Sose feledjük: olykor a legjobban felépített tankönyvben rejtőz tudásnál többet jelent egy tananyagon kívül eső bátorítás, egy, a tantervben nem szereplő mosoly. Hiszen a gyermekek nagyon érzékenyen reagálnak a hiteles vagy a hiteltelen szóra. Megérzik, hogy tanáruk «értük haragszik», vagy «ellenük». A tanár személyisége: nyugalma, harmóniája, kiszámíthatósága, a belőle áradó biztonság, a tudása az, ami olyan erőt sugároz belőle, hogy az egészséges lelkiüetű gyermek csüngen fog rajta, a jót jóval viszonzozza.

Mi, szlovákiai magyar pedagógusok szerencsések vagyunk, hiszen az elmúlt 15 esztendőben megtöretéseink és elvetéléseink mellett lehetőségünk volt a Rozsnyón elhangzott gondolatok, viták nyomán feltöltődni, megtermékenyülni, a küldetés látától viselősekké válni. A körülmények szorítása és olykori kishitűseink mellett mindezen élmények hatással voltak a szlovákiai magyar pedagógusok és iskolák eredményes munkájára.

Máraiival valljuk: „Mindaz, amit a világ akarhat tőlünk, alku és félmegoldás. Csak az számít, amire mi szerződünk önmagunkkal, jellemünkkel.”

Pék László

Felvidéki Magyar Pedagógus Díj

(Tóth Sándor, a Rozsnyói Református Egyházközség Alapiskolája igazgatójának ünnepi gondolatai a Felvidéki Magyar Pedagógus Díj átvétele után.)

Mélyen tisztelt elnök úr, kedves vendégeink,
kedves kollégák!

Ilyen ünnepi alkalomkor illik szépeket mondani, s én mégis nagyon nehéz helyzetben vagyok, mert próbálom összeszedni gondolataimat, s mégsem könnyű megszólalnom. Mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik méltónak találtak arra, hogy a szlovákiai magyar pedagógusok díját nekem adományozzák.

Egy ilyen rangos díj elnyerése mindenképpen kötelez. Elsősorban azért is, mert olyan pedagógus kollégák voltak a 14 év alatt díjazottak, akik mindig is példaképeim voltak, hisz szövetségünk fennállása óta, a rozsnyói találkozók óta csodálni tudtam teherbírást, szakmai nagyságukat, a szlovákiai magyar oktatásügyért vállalt alázatukat.

Eddigi pedagógiai pályafutásom alatt, úgy érzem, mindig is azt tettem, amit vállalni tudtam, s igyekeztem megfelelni elsősorban növendékeimnek, a szülőknek, s természetesen jó kapcsolatot és munkaköröt teremteni a kollégáknak.

A Példabeszédek 16. részének 9. versében a következő üzenet olvasható: **Az embernek az értelme termeli ki útját, de az Úr irányítja járását.**

Bölcsebb s emberibb üzenetet ennél az igénél még nem találtam, hisz az életünk, melyen elindultunk, bizony nem mindig rózsákkal van megszórva, vannak ki nem járt utak, melyet nekünk kell bölcsen kitaposnunk, hogy termővé váljon. De mindig van egy biztos fogódzó, aki a háttérből irányítani tud, akihez segítségért, lelki megnyugvásért fohászkodhatunk. Pedagógiai pályafutásom 36 éve alatt sok mindent megtapasztaltam, volt részem sikerekben, de kijutott a csalódásból is.

Mégis úgy érzem, a pedagógusi pályánál emberibb s szebb hivatást nem hinném, hogy választhattam volna. Bármilyen beosztásban volt részem, a legszebb s legőszintébb véleményt mindig is a növendékektől kaptam.

Az elismerés virágcsokrai

A csillogó szemek megörvendeztetik a szívet – olvasom a Példabeszédek könyve 15. részének 30. versében. Hát van-e, létezhet-e szebb köszönet vagy ajándék, mint a ránk bízott növendékek irántunk érzett ragaszkodása és tisztelete?

Azt hiszem, ennél nagyobb ajándékkal rajtunk kívül senki sem büszkélkedhet. A tanítói hivatást szebben, ékebben még senki sem fogalmazta meg, mint Németh László:

**„Ha egy volt diák köszön rám
Vagy megszólít,
Az mindig egy percnyi ünnep a napban,
Ott biztos vagyok,
Hogy jó emlék tekint a szemembe.”**

Ez az én pedagógiai hitvallásom, ilyen percnyi ünnepet kívánok minden napra kedves kollégáimnak.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Szigeti László gratulál

Tóth Sándor feleségével, Évával, Ádám Zitával és Kozsár Júliával

Az ünnepi beszéd

„Ha egy volt diák köszön rám ...“

A Pedagógusszövetség megalakulása óta Tóth Sándor neve ismerősen cseng minden tevékeny pedagógus számára. Hiszen ő volt a már hagyományossá vált rozsnyói országos pedagógus találkozók egyik megálmodója, létrehívója és nem utolsó sorban szervezője.

A Pódiumbeszélgetés apropóját az elkészült pedagógiai programok adták

Köztudott, hogy az első országos találkozó megszervezésére a mečiarai éra alatt került sor. A találkozót megelőzően Fodor Attila meghívására először Érsekújvárott találkoztunk. Már akkor felfigyelttem buzgó tenniakarásodra, fiatalos lendületedre. Azután a bizonyos első találkozó után a hatalomra éhes percmemberek gátat vetettek felfelé ívelő pályádnak és egyéni érdekeiket előtérbe helyezve, hatalmi ukázra megaláztak, mellékvágányra tettek. Mai szemmel értékelve hogyan tekintesz vissza ezekre a napokra? Fel tudtad dolgozni ezeket a személyes megalázó eseményeket?

Feldolgoztam. Azt viszont nem tudom megérteni, hogy miért kellett félreállítaniuk. Nem az fájt, hogy az országos találkozó után menesztettek, hanem az, hogy egy közösség hatalmi szóra kettészakadt. A kettészakadásnak

az lett az eredménye, hogy a ledolgozott harminchat évemből két évet kigumiztam az életemből. Ez a két év a boldogságos pokoljárással volt egyenlő. Az új iskolavezetésből senki nem mondta meg, mi volt a bűnöm, most már nem is érdekel. Aztán a két év után, ha jól emlékszem, a harmincöt pedagógusból felsorakozott mellém tizennyolc pedagógus és közel kétszáz gyerek, hogy velük folytathassam érdemben a munkát. És így jött létre a semmiből a teljes szervezetségű intézmény: a Rózsnyói Református Egyházközség Alapiskolája.

Sajnos a tavaly májusban elfogadott oktatásügyi törvényünk sok kívánnivalót hagy maga után. A pedagógiai programot a nyár folyamán kellett elkészíteniük a tantestületeknek. Sok esetben arra nem is juthatott idő, hogy olyan pedagógiai programok íródjanak, melyek

az iskolák igazi arculatát tükröznék. Az általad bevezetett és a pedagóguskollégáid által bemutatott szekcióülésen vettem részt. Meggyőztetek arról, hogy a ti pedagógiai programokat előzetes megbeszélések, műhelymunkák és pedagógiai kutatások előzték meg. Hogyan sikerülhetett ilyen rövid idő alatt olyan pedagógiai programot megalkotnotok, melyet magatokénak is éreztek és a gyakorlatban is nap mint nap meg tudjátok valósítani?

Ehhez a múltba, a kilencvenes évek idejére kell visszanyarodnunk. Ugyanis már ekkor megfogalmaztuk önmagunknak, hogyan képzeljük el a közös munkát. Ezt csak közös akarattal lehet elérni. Mindennek a titka: a jó csapatmunka. Nem elég ehhez a tantestület, kellene a megértő szülők is, akik partnereink az együttgondolkodásban és –cselekvésben. Az nem képezheti vita tárgyát, hogy kellett már egy új közoktatási törvény. Azt is tudatosítanunk kell, hogy amikor a Magyar Koalíció Pártja nyolc évén át kormányon volt, nem használta ki az akkori helyzeti előnyét. Mennyire más lett volna, ha már akkor sikerült volna a magyar pedagógustársadalom számára is elfogadható és a mainál jobb törvényt alkotni. Dehát most már nincs miért keseregnünk, élni kell a jelenlegi törvény adta lehetőségekkel is, azzal a négy órával, mely szabad teret biztosíthat az iskola arculattervezésében.

Ünnepi beszédedben többször idéztél a könyvek könyvéből. Pedagógiai tevékenységedet, mindennapjaidat mennyire határozza meg a bibliai Ige?

Ez már életem velejárója lett. Nagyon szép indítást kaptam még gyermekkoromban szüleimtől, akik temp-

lomba járó emberek voltak. Jóllehet pedagógiai pályám elején nem gyakorolhattam hitem. Az iskolaalapítás előtt is sok akadályba ütköztünk. Többször megkérdőjelezték szándékunkat, elhivatottságunkat. Az Ige fénye fontos lett számunkra. Nálunk minden nap ezzel kezdődik a tanítás, melyből a tantestület is kiveszi a részét.

Tudvalevő, hogy az iskolákat a jó kapcsolatok is minősítik. Nektek is kitűnő kapcsolataitok vannak a magyarországi oktatási intézményekkel. A májusban esedékes generális konvent új irányt szabhat a hazai református oktatási intézményeknek. Te hogyan értékeled ezt a folyamatot?

Üdvözlöm a kezdeményezést. Összesen hét református oktatási intézményünk van. Gyakoribbá és rendszeresebbé kellene tenni a szakmai találkozókat, hogy fejlődhessünk és megerősödhessünk. Ez ügyben gyorsan lépnünk kellene.

Beszélgetésünk végén újra az ünnepi beszédedre térek vissza. A Biblián kívül Németh Lászlótól idéztél, pedagógiai programotok mottójául Szent Ágoston egyik mondását választottátok. Mindennek fényében és tükrében meg tudnád fogalmazni pedagógusi hitvallásod?

Mindezek közül Németh László gondolatát emelném ki, mely ott van az íróasztalomon. Amikor nehéz napjaim vannak, előveszem és többször elolvasom. „Ha egy volt diák köszön rám / Vagy megszólít / Az egy percnyi ünnep a napban, / Ott biztos vagyok, / Hogy jó emlék tekint a szemembe.” Ez vezérel pályámon és mindennapjaimban.

Köszönöm a beszélgetést.

Hajtman Béla

Magyar iskoláink szolgálatában

Az SZMPSZ díját, A szlovákiai magyar nyelvű oktatást támogató tevékenységért idén Dr. Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke kapta. Ez alkalomból kérdeztük őt.

Ünnepi percek a díjátadás után

A Rákóczi Szövetség a határon túl élő magyar kisebbségek nemzeti, kulturális, szellemi, közművelődési és érdekképviseleti tevékenységét segíti elő. Természetesen nevéből adódóan a Szövetség másik fontos feladatának II. Rákóczi Ferenc fejedelem szellemi örökségének és emlékének megőrzését, a magyar kulturális hagyományok ápolását tekinti. Elnök úr, kérem tájékoztassa a Pedagógusfórum olvasóit a Rákóczi Szövetség megalakulásáról! Mikor és kikben fogant meg először a gondolat, hogy megalapítsák e nemes küldetést felvállaló szövetséget?

A Rákóczi Szövetség megalakítását hosszabb előkészítési folyamat előzte meg.

1987-88-ban kezdődtek azok a baráti találkozók, amelyeken felvidéki származású, vagy a felvidéki magyarsággal rokonszenvező személyek kezdtek el gondolkodni azon, miképpen lehetne a felvidéki magyarság ügyében segítséget nyújtani. Induló mozgalmuknak a Cseh-szlovákiai Magyar Kultúra Barátainak Köre elnevezést adták. A kezdeményezők közül többek között Göndöcs László, Kun Ferencz, Vigh Károly, Balázs György, Czenzhe Miklós, Simén András, valamint Dobossy László említhető, akit 20 évvel ezelőtt, '89. március 20-án a Rajk László Szakkollégiumban a Rákóczi Szövetség alakuló közgyűlésén alapító elnöknek választottak.

A Rákóczi Szövetség számos középiskolai rendezvényt, programot szervez. Interjúnk készítése idején középiskoláink részére a sokunk számára ismerős Gloria Victis elnevezésű történelmi vetélkedőt hirdették meg. Mi a témája és lebonyolítási rendszere az idei Kárpát-medencei történelmi vetélkedőnek?

Az idén 14. alkalommal meghirdetett vetélkedőnk témája kapcsolódik a Kálvin évhez. A vetélkedő pontos címe a Hitviták kora: Reformáció és katolikus megújulás a három részre szakadt Magyarországon (1517-1699)

A három fordulóból álló vetélkedőre bármely Kárpát-medencei középiskola háromfős csapatai nevezhetnek, ami egy tesztsor kitöltésével, valamint egy történelmi esszé megírásával történik. A vetélkedő jelentkezési lapját, illetve első forduló feladatlapját április 20-tól lehetett a Rákóczi Szövetség honlapjáról (www.rakocziszovetseg.org) letölteni. Az így beküldött dolgozatok alapján, a legjobb 60 csapat kap meghívást a második és harmadik fordulóra, amelyet a Rákóczi Szövetség hagyományosan egy háromnapos ifjúsági találkozó keretében rendez, október 21. és 23. között.

A továbbjutott 60 csapat október 22-én írásbeli fordulón mérte össze tudását és ennek eredménye alapján, a legeredményesebb tíz csapat kerül be az október 23-i szóbeli döntőbe. A döntőben, neves szakemberekből álló zsűri előtt dől el a vetélkedő végső sorrendje. A vetélkedő első öt helyezett csapatának tagjai, valamint a felkészítő tanáraik egy külföldi ajándékutazásban részesülnek.

További nagyszabású rendezvényük a vezetőképző tanfolyam. Ennek előkészületeiről és magáról a programról megtudhatnának többet olvasóink is?

Vezetőképző tanfolyamunk megindítása és ismételt megszervezése azzal az öröndes ténnyel függ össze, hogy egyre nagyobb számban létesülnek iskolai szervezetek, ami elsősorban azt a célt szolgálja, hogy a középiskolásokat felkészítse a civil társadalmi létformára, szervezetek létrehozására és abban való aktív közreműködésre. 96 középiskolai szervezetünk közül 26 felvidéki magyar iskolában alakult. Természetesen ezek a szervezetek is a Rákóczi Szövetség célkitűzéseinek megvalósítását szolgálják. A fő cél a nemzeti identitás elmélyítése és a magyar-magyar kapcsolatok erősítése ennél a korosztálynál. A vezetőképző tanfolyam az ifjúsági szervezetek vezetőinek kíván munkájukhoz muníciót adni. Ezt a célt szolgálják a találkozások jeles közéleti személyiségekkel, így pl. Mádl Ferencsel, Jeszenszky Gézával, Bod Péter Ákossal, Csoóri Sándorral, Pozsgay Imrével és másokkal. A vezetőképző révén erősödhetnek a személyes kapcsolatok a különböző országokban működő ifjúsági szervezetek között. Eddig két vezetőképzőre került sor. Az idei márciusi vezetőképző a harmadik ebben a sorban.

Iskoláink baráti együttműködésének nagyon jó szolgálatot tesz a Március 15-i Diákutaztatási Program. Mennyire élnek a felvidéki és magyarországi iskolák ezzel a lehetőséggel?

1994 óta minden évben megszervezzük március 15-i diákutaztatási programunkat, amelynek keretében magyarországi középiskolák diákjai buszokkal határon túli magyar

középiskolákba látogatnak, hogy ott együtt ünnepeljék március 15-ét.

A múlt évben 47, ebben az évben pedig 52 magyarországi középiskola közel 2000 diákja kapott ily módon lehetőséget, hogy találkozzanak felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és délvidéki magyar diákokkal. A felvidéki színhelyek a következők voltak: Galánta, Dunaszerdahely, Kassa, Léva, Rimaszombat, Rozsnyó, Alsóbodok, Párkány, Királyhelmec, Révkomárom, Nagymegyér, Nagykapos, Pozsony. Ezekből a látogatósokból sok esetben hosszú távú személyes és iskolaközi kapcsolatok, barátságok szövődnek, ezért a program hatékonyan segíti a határokon átívelő nemzeti újraegyesítés programját.

A rendszeresen megszervezésre kerülő rendezvények sokszínűsége és száma bizonyítja a Rákóczi Szövetség sokrétű tevékenységét. Tudvalevő, hogy minden komolyabb rendezvénynek komoly költségvetése is van. Hogyan és milyen anyagi forrásokból tudja előteremteni a Szövetség a szükséges pénzeszközöket?

A Rákóczi Szövetség a tevékenységéhez szükséges pénzeszközöket különböző forrásokból igyekszik megszerezni. Az állami költségvetési források mellett sikeresen pályázunk a Nemzeti Civil Alapprogramhoz is, amely a személyi jövedelemadó civil szektor részére felajánlott 1 %-ának közvetítését végzi a civil szervezetekhez. Hosszú évek alatt sikerült a gazdasági szektor több szereplőjét is ügyünk támogatására megnyerni, emellett egyre növekvő részét képezi a pénzügyi forrásoknak a civil szervezetek, magánszemélyek adománya és az önkormányzatoktól elnyert támogatás. Nagyszabású beiratkozási ösztöndíj programunk elképzelhetetlen volna a civil szervezetektől, Polgári Köröktől és magánszemélyektől kapott adományok nélkül.

Külön elismerést érdemelnek a szlovákiai és csehországi magyar egyetemi diákszervezetek, akik gyűjtést rendeztek társaik javára, és részt vettek több ösztöndíj átadási ünnepségen.

Elnök úr, közismert tény, hogy mind Magyarországon, mind Szlovákiában tragikusan fogy a magyarok száma. Önök – köszönet érte – évről évre a Felvidéki Beiratási Ösztöndíj Programmal próbálnak segíteni a magyar tanítási nyelvű iskolákba beiratott tanulók szüleinek anyagi helyzetén. A sokéves tapasztalatot leszűrve és abból kiindulva hogyan és miként értékeli beiratkozási programjukat? Kérem, a jelenlegi helyzetre is térjen ki értékelésében!

A Rákóczi Szövetség a kezdetektől fogva elsőrendű feladatának tekintette a magyar iskolába történő beiratkozás érdekében végzett tevékenységet. Négy évvel ezelőtt a felvidéki partnereinkkel folytatott beiratkozási programunk új elemmel bővült. 10.000 Ft beiratkozási ösztöndíjat ajánlottunk fel azoknak a családoknak, ahol a gyermekeket magyar tannyelvű iskolába íratják be. A

pénzügyi források szűkössége miatt az akciót teljes körűen csak az Ipolyságtól keletre lévő gazdasági és szociális szempontból hátrányosnak tekintett régióban, valamint a nyugati országrész peremvidékein valósítjuk meg. Másutt csak a nagycsaládosok és a más településre bejárni kényszerülő diákok családjai pályázhatnak erre az ösztöndíjra. Múlt évben az 55 színhelyen megrendezett ösztöndíj átadási ünnepségen összesen 1925 családnak adtuk át – több esetben jeles közéleti személyiségek közreműködésével – az ösztöndíjat. Az akciónak nemcsak az a célja, hogy hozzájáruljon az iskolakezdéssel kapcsolatos költségek fedezéséhez, hanem még inkább az, hogy kifejezze az anyaország civil társadalmának szolidaritását azokkal a családokkal, akik vállalják gyermekeik magyar iskolába történő beiratását.

A beiratkozási program másik jelentős akciója a Mikulás-napi és karácsonyi ünnepségekkel kapcsolatos. Az előző évekhez hasonlóan 2008-ban is több mint 12.000 óvodás-korú gyermekhez juttattuk el ajándékcsomagunkat azzal a levéllel együtt, amely össze-

foglalja a magyar iskola mellett szóló érveket.

Figyelemre méltó, hogy a beiratkozási program a tényszámok tükrében is eredményes volt. Bár az akció négy éve alatt a magyar iskolába beiratott diákok létszáma csökkent, de a csökkenés mértéke sokkal kisebb (11,62%) a tizedesvesszőt is közelebb a 11-hez volt azokban a régiókban, ahol a program teljes körűen megvalósult, mint azokon a területeken, ahol erre forráshiány miatt nem volt lehetőség (20,39 %). A magyar iskolába beiratott gyermekek számára az összes beiratott gyermekek számához viszonyítva 2008-ban 2007-hez képest kismértékben növekedett. Az ösztöndíjakció szempontjából preferált régiókban a növekedés mértéke 2,27 %, a többi régióban 1,54 % volt. A Rákóczi Szövetség felvidéki partnerszervezeteivel együttműködve arra törekszik, hogy az ösztöndíjrendszer továbbfejlesztésével a magyar iskolába beiratott gyermekek részére a teljes tanulmányi időszakra vonatkozó ösztöndíjat lehessen felajánlani.

Köszönöm a beszélgetést.

Hajtman Béla

Dr. Halzl Józsefnek fontos a fiatalokkal való találkozás

Pedagógus Életpálya Díj

Kustyánné Mészáros Ilona a Comenius Egyetemen végzett. 1981 óta tanít gimnáziumokban, a komáromi Selye János Gimnáziumban magyar nyelvet és irodalmat, valamint latint. Tizenkét éven keresztül vezette a magyar nyelvet és irodalmat tanítók munkaközösségét. Öt évig a magyar nyelv és irodalom országos tantárgyi bizottságának tagja. Előbb a Calvin János Teológiai Akadémián, majd megalakulása óta a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán tanít latin nyelvet.

Az Állami Pedagógiai Intézet felkérésére végezte az irodalom és nyelvtan tantervek bírálatát. Tankönyveket lek-

torált, a kerületi módszertani központ külső munkatársaként módszertani napokat szervezett, s szervezte a Szép Magyar Beszéd kerületi fordulóját.

1986-1991 között, majd 2001-től napjainkig a Komáromi Selye János gimnázium igazgatóhelyetteseként a sokrétű oktatómunka koordinátora.

Tanári működése alatt országos győzelmet elérő diákok sokaságát készítette fel szavaló-és prózamondó versenyekre. Tanítványa két ízben győzött a Szép Magyar Beszéd országos versenyén, az Implom József Helyesírási Versenyen további két diákja végzett az élműnyben. 1999-ben az

Meggyőződésünk, hogy Szkladányi Endre neve ismerősen cseng nemcsak a magyartanárok szakmai köreiből, hanem ország-szerte is.

Szkladányi Endre a pozsonyi Komenský Egyetem Bölcsészkarán, magyar-angol szakon tanult tovább. 1973-ban diplomázott. 1970-93 között a Pozsonyi Magyar Tannyelvű Gimnázium magyar-angol szakos tanára, 1989-93 között az iskola igazgatóhelyettese. 1986-87-ben a Szlovák Oktatásügyi Minisztérium nemzetiségi osztályának szakelőadója volt.

A Pozsonyi Magyar Tannyelvű Gimnázium legendás tanáraként 23 éven át diákok százainak tette érdekessé és élvezetessé a magyarórát, szerettette meg az irodalmat. Kezei közül sok kitűnő magyartanár került ki, akik ma is csodálattal és elismeréssel emlegetik a tanár úr felejthetetlen óráit. A 80-as években a Komenský Egyetem Bölcsészkarára magyar szakos hallgatóinak volt a vezető és gyakorló tanára.

Az irodalomtanítással kapcsolatban sokrétű tevékenységet fejtett ki: a valamikori Szocialista Nevelés majd Nevelés szerkesztőbizottságának tagjaként, majd elnökeként számtalan szakkikket írt a magyaroktatásról. A 80-as években az irodalomtanítás innovációjában vett részt Tankó Lászlóval együtt. Szerzője volt az 1-4. gimnáziumi osztályok számára írt módszertani segédkönyveknek. Az irodalom tanításáról konkrét órafeldolgozásokkal előadásorozatot is tartott Szlovákia-szerte. Tankönyvrecenziókkal is foglalkozott: a magyar iskolák számára írt matematika és fizika tankönyvek nyelvi recenzióját végezte a tankönyvkiadó megbízásából. Emellett különböző magyar nyelvi versenyekre készítette fel diákjait, akik 4 alkalommal nyertek 1. díjat a Szép magyar beszéd versenyen, a Kazinczy-napokon.

Szkladányi Endre 1993-ban került vissza Ipolyásra, az állami magyar gimnáziumba. 1995-98 között – a mečiari sötét időkben, amikor

Édes Anyanyelvünk verseny országos döntőjén a határon túli felkészítő tanárok legeredményesebbikének járó díjban részesült.

A Jókai Közművelődési Egyesületnek egyik újrarendítője, s négy évig volt vezetőségi tagja.

Iskolánkban és Komárom kulturális életében, illetve a pe-

dagóguspálya szolgálatában kifejtett munkáját mindenki által tapasztalhatóan a személyes magatartás és a hivatásgyakorlás egysége jellemzi. Olyan tanár Ő, aki hisz a pedagógia küldetésében: a rideg világban is megtalálja a szépséget, s ezt következetesen adja tovább az arra fogékony ifjúságnak.

Kalácska József

az iskola élére szlovák nemzetiségű igazgatót neveztek ki – a gimnázium igazgatóhelyetteseként sokat tett gimnáziumunk megmaradása érdekében.

1999 óta gimnáziumunk igazgatója. Az iskola vezetőjeként is sikeresen tevékenykedik. Irányítása alatt sok szép sikert értünk el országos, sőt nemzetközi szinten is. Az ő kezdeményezésére kapcsolódtunk be az Infovekbe, és az Open Society Fund segítségével pedig elsőként vezettük be az Internetet a város is-

kolái közül. 2003-tól már az Európai Unió által támogatott ECDL-tanfolyamot, 2006-tól pedig CISCO-kurzust indítottunk.

Igazgatóként a felmerülő problémákat mindig humánusan, másokat nem sértve kezeli és oldja meg. Sokunknak példaképe emberi és szakmai szempontból is.

Minden túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy szinte egész életét a pedagógiának szentelte-szenteli. Emellett aktív közéleti tevékenység is folytatott, főleg a környezetvédelem területén, az Ipoly Unió elnökeként. Említésre méltó még az is, hogy 1989 decemberében az SZMPSZ alapító tagja, majd 5 évig a szervezet titkára volt.

Szkladányi Endre 2008. december 27-én töltötte be 60. életévét.

A kitüntetéshez szívből gratulálunk, további felelősségteljes munkájához sok erőt, jó egészséget és kitartást kívánunk!

Tóth Tibor, az iskola tanára

Kiváló módszertani, nevelési, szakmai és tudományos eredményekért

Bódi Katalin a feledi Szombathy Viktor MTNY Alapiskola igazgatóhelyettese. Szakmai életútja a losonci Pedagógiai Középiskolából indult, majd a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetemen szerzett tanítói oklevelet.

Munkahelyén a problémák felimerése és a megoldások keresése újabb képzésekre ösztönözte. Elvégezte az eperjesi Šafárik Egyetemen a gyógypedagógiai képzést, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésében szakmai szempontok szerint végezzen igényes pedagógiai fejlesztő munkát.

Az SZMPSZ Differenciálás az alapozó szakaszban programjában a program kipróbálói és sikeres alkalmazói közé tartozott.

Amikor lehetőség nyílt a kooperatív technikák elsajátítására és egyben trénerképzésre, egy 90 órás képzésben vett részt, melynek keretében megszerezte a tréneri minősítést. Azóta számtalan képzést valószínűleg meg, a nyári egyetemek előadója volt több alkalommal. A Rozsnyó-Nagyőrce-Rimaszombat-Losonc régióban tartott bemutató órák élményszámba mentek: a kooperatív tanulás kompetenciafejlesztő hatása, a heterogén csoport életképessége, a differenciált képességű tanulókkal való sikeres differenciált tanulás-szervezés.

Bódi Katalin elkötelezett az innovatív pedagógiai módszerek és az alternatív pedagógia felé, amit munkásságával, napi tevékenységével bizonyít. Munkájával, egyéni feladatvállalásával, személyes példájával mintaként szolgál nemcsak nevelőtestülete, hanem a régió pedagógusai előtt is. Minden továbbképzés aktív résztvevője, szervezője és előadója.

Az SZMPSZ alapító tagjai közé tartozik. Az SZMPSZ Rimaszombati Nyári Egyeteme, az országos és regionális jellegű pedagógus-továbbképzések aktív szervezője, az SZMPSZ-nek, mint szakmai érdekvédelmi szervezetnek elkötelezettje. Az SZMPSZ Rimaszombati TV alelnöke tiszttét tölti be, iskolájában motorja minden innovációnak, az SZMPSZ alapszervezetének kiváló elnöke.

Bódi Katalin alig 15 éves szakmai munkássága példa a fiatal és pályakezdő pedagógusok, de mindenki számára. Szakmai és emberi elkötelezettsége, tisztasága, hitelessége, szakmaszeretete teszi őt kiváló pedagógussá.

Ádám Zita

Józsa Mónika a szlovákiai magyar kórusmozgalom legmeghatározóbb alakja. Számos tanítványa alapított, alapít és vezet kórust/kórusokat. Saját kórusaival példát mutat az ország többi kórusának. A Kodály Zoltán Daloskörrel a Kodály Napokon négy alkalommal nyert aranykoszorús minősítést a zsűri dicséretével, és több nemzetközi

versenyen is kimagasló eredményt ért el (Trnava – 2002, Prága – 2003, Eger – 2004, Budapest – 2006). A Nyitrai Egyetem Magyar Kórusával a Kodály-napokon három alkalommal kapott aranykoszorús minősítést a zsűri dicséretével. Több hangfelvétel (lemez, kazetta, CD, stúdiófelvétel) készült kórusaival.

Művészeti vezetése alatt számos új tag (főleg fiatal) lépett be a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusába. Több karvezetőtanfolyamot vezetett. Munkáját több fórumon elismerték: az V. Csengő Énekszón elnyerte a legjobb karnagyi teljesítményért járó díjat (1983), a szombathelyi Radius Hungaricus Chor I. Nemzetközi Kóruskarnagyi Versenyén I. díjat nyert, a XIV. nemzetközi kórusfesztiválon (Nagy-szombat, 2002) és a prágai Nemzetközi Adventi és Karácsonyi Kórusversenyen (2003) karnagyi különdíjat kapott. 2002-ben a kórusmozgalomban kifejtett kiemelkedő tevékenységéért kiérdemelte a Szlovák Köztársaság Ezüstplakettjét.

- az Ifjú Szívek Magyar Művészegyüttes (Pozsony) énekkarának karnagya (1986—1993)
- a Galántai MTNY Gimnázium Leánykarának karnagya (1981—1994)
- a Galántai Kodály Zoltán Daloskör karnagya
- a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának énekes, szólamvezetője, 2007-től művészeti vezetője
- a Nyitrai Konstantin Egyetem Magyar Kórusának karnagya
- a Nyitrai Konstantin Egyetem Zenei Tanszékének adjunktusa 1992-től, jelenleg a Közép-európai Tanulmányok Karának Elementarisztika Tanszékén a zene szakos hallgatókat oktatja karvezetésre, hangképzésre, intonációra–hallásfejlesztésre, zeneelméletre.

Horváth Géza

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusát Józsa Mónika vezényli (A szerző felvételei)

A tehetségek felkarolásáért és gondozásáért CSÚSZ Ilona és CSÚSZ László

Csúsz Ilona a nyitrai Pedagógiai Főiskolán szerzett tanári oklevelet matematika – földrajz szakosként. Pedagógiai munkássága a Tompa Mihály Alapiskolában bontakozott ki teljes egészében, mely iskolának igazgatóhelyettese is volt.

Csúsz Ilona az a pedagógus, aki teljes munkaidejét az iskolában tölti. Ezt el lehet mondani sok más ezer pedagógusról, de neki nincs szabadideje, mert a matematikai szertárban a délután minden órájában tehetséges tanulók felkészülése folyik matematikából, földrajzból. A foglalkozás hatékonysága tetten érhető, hiszen a tanulmányi versenyek olimpiászeredményeiben a befektetett munka meghozza mindig a gyümölcsét.

Csúsz Lászlóval együtt szervezik több mint egy évtizede a Zrínyi Ilona Matematika Versenyt és a Katedra Versenyeket kiváló eredményekkel.

Csúsz Ilona alapító tagja az SZMPSZ-nek. Az SZMPSZ Rimaszombati Nyári Egyeteme el sem képzelhető az ő kedves szava, tetteire nézve nélkül.

Az SZMPSZ RszRPK regionális tankönyvműhelyében alkotó

módon vesz részt. Ő írja a Felső-Rima-mente tájegység olvasókönyvi részét.

Csúsz László a nyitrai Pedagógiai Főiskolán szerzett tanári oklevelet matematika – fizika szakon.

A gesztetei MTNY alapiskolában kezdő pedagógusként már tehetséggondozással foglalkozott. Fő területe (és szerelme) a matematika.

A fordulat évei előtt a járási módszertani központ vezetője, majd munkatársa volt. 1990-ben Rimaszombatban a Tompa M. Alapiskola igazgatója, később a hatalom őt is megpróbálta, majd mintegy pályája megkoronázásaként 2005-ben a közösség bizalma visszahelyezte őt újra az igazgatói posztra.

A kilencvenes évek elején a magyarság megerősödése a városban életre hívta a Ferenczy István MTNY Alapiskolát, aminek megalapításában tevékeny része volt Csúsz Lászlónak. Igazgatóként, matematikatanárként szívügye volt a tehetséggondozás, aminek eredményei a matematika és fizikaolimpiások sikerein mérhetők.

Az SZMPSZ alapító tagja, a kezdetektől a mai napig részt vállalt a közösséget érintő dolgokban. A 90-es évek közepétől az SZMPSZ Rimaszombati Területi Választmányának elnöke. Az RPK-val való együttműködése példaértékű. Az SZMPSZ Rimaszombati Nyári Egyeteme egyik főszervezője.

A következő tanulmányi versenyek szervezésében vállal főszerepet:

- Zrínyi Ilona Matematika Verseny
- A kötelező olvasmányok köre szerveződő országos verseny (7. éve)
- Katedra Matematika Verseny

Hosszú éveken keresztül Rimaszombat városa önkormányzati képviselője volt. Mind az SZMPSZ, mind a Rákóczi Szövetség beiratkozási programjának a koordinátora.

S mindkettőjük közös munkájának méltatásához még egy színt is hoztunk: A Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Versenye rimaszombati döntőjének megszervezése el sem képzelhető az ő áldozatkész munkájuk nélkül. S ami külön is kiváltja mindannyi-

unk tiszteletét, sőt csodálatát, hogy minden tevékenységüket kéz a kézben, közösen végzik, példamutató pedagógus házaspárként.

„Kezdedbe teszem a könyvet, hogy vezessen a sűrű ködben.

Kezdedbe teszem az átlátszó kristályt, hogy lásd a szépet, keresd a tisztát.

Kezdedbe teszem a gyertyalángot, világíts annak, aki bántott.

Kezdedbe teszem a szótt takarót, takard be az árván fázót!

Kezdedbe teszem a fénylő kulcsot, hogy meleg legyen, és várjon az otthon.

Indulj hát, s bívd magaddal a gyerekeket, hogy kezükbe tehesd a szeretetet.“

Ádám Zita és Sebők Valéria

BALOGH Csaba

A galántai gagar gimnáziumban 1959-ben érettségizett. 1963-ban magyar nyelv-történelemzenei nevelés szakon diplomázott a Nyitrai Pedagógiai Főiskolán, majd a Galántai Magyar Tannyelvű, a jelenlegi Kodály Zoltán Alapiskola pedagógusa lett. 1965-ben megalapítja az iskola gyermekkarát, amelynek a jelenleg is karnagya. Kórusa, megalakulása óta a szlovákiai magyar gyermekkarok élvonalába tartozik. Állandó szereplője Galánta és a régió kulturális rendezvényeinek, rendszeresen vendégszereplője a Kodály – napoknak. 2005-ben, alapításának 40. évfordulója alkalmából, vendégkórusok részvételével nagyszabású, nyilvános jubileumi hangversennyel ünnepelt a galántai gyermekkar. Az 1979 óta, a háromévenként meg-

rendezésre kerülő Csengő Énekszó – a szlovákiai magyar gyermek és ifjúsági kórusok országos seregszemléjének 10 évfolyamán a kórus rendszeresen ezüst vagy aranykoszorús minősítésben részt vett.

Balogh Csaba évek hosszú során énekelt a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarában. Évtizedeken át a Galántai Járási Módszertani Központ zenei szakbizottságának volt vezetője. Társszerzője volt az 1987-ben a szlovákiai magyar alapiskolák felső tagozata számára kiadott zenei nevelés tantervnek, az 1980-ban és 1981-ben megjelent 5. és 6. osztályos zenei nevelés tankönyveknek, s az azokhoz írott módszertani kézikönyveknek is.

A mai napig „közös ügyünkért” dolgozik. Amikor kellett, 1991-93

között vállalta a galántai alapiskola igazgatását is.

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége alapító tagjai közé tartozik, több éven át volt a járási választmány tagja.

Balogh Csabával évfolyamtársak voltunk a főiskolán, már ott kitudt kiváló zenei és pedagógiai érzékével, szorgalmával szeretetre méltó természetével. Közkedvelt volt mind kollégái, mind tanítványai és azok szülei körében is. Hivatástudattal, szakértelemmel, fáradtságot nem ismerő munkájának eredménye, hogy „neki” a mai gyerek is énekel. Pedagógusként 46. éve szolgál – a kitartóan Kodályt követő zenepedagógusok egyike, így Kodály Zoltánnal vállalja: „Minden gyermeknek joga, hogy az iskola kezébe adja azt a kulcsot, amellyel

ha ő is akarja, bejut a zene csodakertjébe, s azzal egész élete értékét megszorozza.“

Balogh Csaba kollégáknak megtisztelő kitüntetéséhez szeretettel gratulálok, példaértékű, hangyaszorgalommal végzett munkájához további jó eredményt kívánok!

Stirber Lajos

Vankó Terike-Díj

Zilahi Józsefné – Gál Katalin a Nyugat-Magyarországi Egyetem soproni Benedek Elek Pedagógiai Kara Óvodapedagógia Tanszékének docense hazai berkekben is nagyra becsült, elismert szakember. A Brunsvik Teréz-díj tulajdonosa, melyet 2002-ben kapott kiemelkedő óvodapedagógiai munkásságáért.

Az óvodai nevelés játékkal, mesével c. program megálmodója. A játékkal, mesével nevelő óvónők egyesületének elnöke, Vekerdy Tamás munkatársa.

Mi, felvidéki óvónők tanárként, előadóként ismertük meg. Tiszteljük és szeretjük.

“Jól csak a szívével lát az ember.” – hangzik az Exupéry-idézet. Ő ilyen – Ember.

Zilahi Józsefné, Kati olyan oktató, aki tanítványaiban azt látja meg, amivé válhatnak. Irigylésre méltó képesség! Az iránta érzett tiszteletet szakmai tudásával, emberségével, gyermekszeretével, lelki tisztaságával érdemelte ki.

Szívén viseli a határon túli magyarság óvodapedagógia ügyét, sorsát. Ennek alapján tartjuk méltónak a Vankó Terike-díjra – megbecsülésünk és hálánk jeléül.

az SZMPSZ Óvodapedagógiai Társasága

2009. március 19-én töltötte volna be 72-ik életévét **Gergely József** költő és tanár, ám 2007. január 9-én oly szerényen és magányosan távozott el közülünk, mint ahogy élt. Milyen volt Gergely József? – kérdezték tőlem. „Sok van, mi csodálatos, De az embernél nincs semmi csodálatosabb.” – írja Szophoklész az Antigonéjában, majd így folytatja: „Akinék jó, ami nem szép. Tűzhelyemnél nincs helye, Ne ossza meg tervét sem az velem, ki így cselekszik” (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása)

„Der Seelen Sokrates“ – „Szókratész szelleme“ – mondaná Goethe. Homérosz költői intuíciói lengték körül, mély szemeiben Szophoklész tragédiái voltak olvashatók, senecai talentummal elmélkedett, rebellis volt, mint Schiller, lánglelkű, mint Petőfi, izzó, mint Ady, szenzibilis és introverz, mint József Attila, de mégis eredeti személyiség.

Kiváló költő, a „Nyolcak” csoportjával indult. A Szlovákiai Magyar Írók Társaságának örökös tagja. Alkotó fantáziájú irodalmi színpadi rendezőként számos belföldi és külföldi sikert ért el. Pedagógusként oktatói színvonala messze meghaladta a középiskolai fokot. Emlékezetes élményórái jóval megelőzték korát. 1968-ban feketelistára került, meghurcolták és elhallgattatták.

Számunkranégykiváltságos, boldog, de egyben, „Godóra váró” év volt ez. Ő volt számunkra kezdet, általa lettünk, vagyunk és leszünk. A Gergely kód hordozói vagyunk, időnként kiközösítettként, de büszkén!

„Nyomodban ért a mindent látó Idő,.... Hangosan sírok: Senkiért sem sírtam így, Mint ma Teérted, mert te adtad vissza belém a lelket hajdan. S bús szemeink álmát is visszahoztad.”

(Szophoklész: Oidipus király, Babits Mihály fordítása)

Gergely Józsefet a Vankó Terike-Díjra in memoriam az egykori tanítványai javasolták.

Árendás Silvia Mann

FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS FELHÍVÁS

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok XV. Országos Találkozásán résztvevő óvodapedagógusok közös megegyezéssel, a Deákiban ősszel megtartandó óvodapedagógusok konferenciájáig, ideiglenesen megbízták **Pálinkás Márta** komáromi (marpi@mail.t-com.sk, 0904 214044) óvónőt az Óvodapedagógusok Országos Szakmai Társulása munkájának koordinálásával. Pálinkás Márta megbízott vezető munkáját a résztvevők által szintén megbízott régiófelelősök segítik: **Szakál Éva** nádszegi (szakalevike@citromail.hu, 0908 308727), **Takács Tímea** dunaszerdahelyi (kotatimea@gmail.com, 0902309795), **Hajnovič Gabriella** várgedei (hgabi731@gmail.com, 0905739622) óvónők. A kelet-szlovákiai óvónőket kérjük, hogy közös megegyezés után javasoljanak régiófelelőst, és ezt jelezzék Pálinkás Mártának.

Az ÓOSZT nevében Pálinkás Márta, az SZMPSZ nevében Pék László

Sajó Károly kárpát-medencei természet- és környezetvédelmi verseny

2009. március 24-én negyedik alkalommal rendezték meg a Sajó Károly kárpát-medencei természet- és környezetvédelmi verseny szlovákiai döntőjét Gútán, a II. Rákóczi Ferenc Alapiskolában. A verseny szlovákiai kitérője a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége. Fővédnökeink a Természetbúvár magazin és a Magyar Földrajzi Társaság.

A bírálóbizottság

I. helyezettek, felkészítő tanáruk és a szervező

A döntőre tizenhét csapat nevezett be Szlovákia szinte minden magyarlakta vidékéről – Nagymegyertől Rimaszombatig.

Az igényes felkészülést megkívánó verseny nemcsak a lexikális tudásról, de a problémafelismerésről, megoldások kutatásáról és a kutatómunka eredményeinek megfelelő tárgyalásáról is szólt. A verseny minden kihívást magába foglalt, a fiatal generáció számára megfelelő felkészültséget adva ezzel az élethez.

A diákok a verseny három egymástól elkülönülő részében bizonyították tudásukat, felkészültségüket:

1. Teszt

– az írásbeli résznek a környezetvédelmi alapfogalmak, folyamatok, összefüggések ismerete és a Természetbúvár magazin által megjelölt cikkek tartalma volt központi témája.

2. Plakát

– az ideji feldolgozandó téma az energiatakarékoság volt. Itt művészi kifejezésmóddal kellett felhívni a figyelmet a problémára. Minden csapat ötletesen, a fiatalokhoz közel álló motívumokkal jelent meg.

3. Kiselőadás

– szóbeli rész, melyet számítógépen kivetíthető bemutatókkal illusztráltak. A csapatok a lakóhelyi vagy környékbeli környezetvédelmi problémák feltárásával, kutatásával foglalkoztak, a problémákra megoldási javaslatokkal álltak elő. Sokan érkeztek lakóhelyi, ill. környékbeli természetvédelmi érték bemutatásával. Az előadások témája változatos, érdekes volt. A legtöbb csapat korához mérten választott témát, melyet kísérlettel, saját fényképekkel, kérdőíves felméréssel tett színebbé. Az eredményeket munkájuk végén összegezték.

A verseny helyezettjei:

1. Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely
2. Bartók Béla Alapiskola, Nagymegyer
3. II. Rákóczi Ferenc Alapiskola, Gúta
- 4 - 5. Alistáli Alapiskola Ipolyszakállosi Alapiskola

A versenyen eredményesen szereplő csapatok:

- Corvin Mátyás Alapiskola, Gúta
- Kóczán Mór Alapiskola, Csilizradvány
- Feszty Árpád Alapiskola, Ógyalla
- Munka Utcai Alapiskola, Komárom
- Nagyboldogasszony Nyolc-éves Egyházi Gimnázium, Gúta
- Katona Mihály Alapiskola, Búcs
- Dunamocsi Alapiskola
- Kármán József Alapiskola, Losonc
- Majtényi Adolf Alapiskola, Udvard

A legjobb csapat meghívást nyert a májusban megrendező nemzetközi döntőre, melyet hagyományosan Győrben rendeznek.

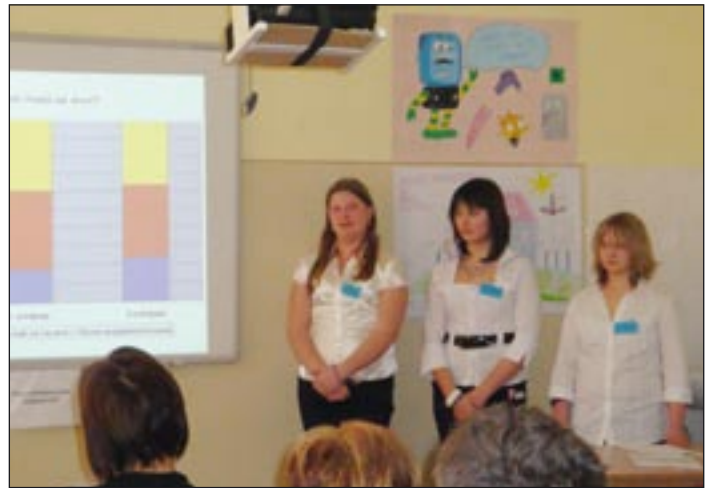
A verseny magyarországi főszervezője Hajbáné Csuta Ildikó nagyon eredményesnek ítélte meg a döntőt. A felvidéki diákok, tanárok természet szeretete és a környezet védelme iránti elkötelezettsége meggyőzte őt, hogy a jövőben több csapat kapjon meghívást a nemzetközi fordulóra. Elismerte, hogy a verseny színvonala évről évre nő. A felkészítő tanárok, diákok egymástól tanulnak, az ötleteket továbbgondolva, fejlesztve szebbet, jobbat alkotnak.

Versenyszervezőként szeretném megköszönni a II. Rákóczi Ferenc Alapiskola vezetőségének, tanári karának, szülői szövetségének és a szponzoroknak – a gútai szervezeteknek és vállalkozóknak a hathatós erkölcsi és anyagi támogatásukat, mellyel lehetővé tették a verseny színvonalas lebonyolítását.

Bagita Judit szervező,
II. Rákóczi Ferenc Alapiskola, Gúta

II. helyezettek

A III. helyen végeztek

Hangulatkép a versenyről

Számolgotam magamban, hány esztendő telt el azóta, hogy a sors közel hozott bennünket egymáshoz. Ötvennégy. Ő már akkor, illetve kamaszkorától kezdve képzőművész akart lenni. Ki is járt két évet a pozsonyi Iparművészeti Iskolában, ám ott az egyik tanára – mint mondja –, aki az államnyelvet (akkor még nem így nevezték) tanította, rászállt. Ezért kéredezkedett közénk a tanítóképzőbe, pedig tudta, hogy nem akar pedagógus lenni. Mégis az lett – részben. Hogy művészi munkájához mérten milyen arányban, tán maga sem tudná megmondani, mivel ilyen haszontalanságokra nem szokta pazarolni az idejét. Nem hiszem, hogy valaha is feltette volna magának a kérdést: Ki (mi) vagyok én? Azt e nélkül is tudja. A válasz benne van az énjében. Énje, azaz személyisége viszont az embernek csak egy szokott lenni. Hogy az az egy, hányféle módon képes megnyilvánulni, szemléltető példa lehet rá az illető életútja, ő esetében művészi pályája. Aki kíváncsi rá, annak figyelmébe ajánlom a dunaszerdahelyi NAP Kiadó által 2007-ben közreadott **Kopócs Tibor Időben – Térben** albumát.

Sok mindent tudtam róla, már csak azért is, mert mint kiemelkedő munkát (munkákat) végző iskolatártnak a pályáját igyekeztem figyelemmel kísérni. Meg is szólaltattam őt egyik könyvemben, az Embernevelőkben. Akkor éppen a gútai Szakmunkásképző Magániskolában – mellesleg bábáskodott az alapításánál – a tűzzománc készítésének fortélyait tanította. Kérdéseim közé beépítettem egy, a tájékozatlanságomról árulkodó balga félmondatot: mintha a tűzzománc lenne az igazi kifejező eszköze. Úgy tűnt, észre sem vette. Alighanem már megszokta az ilyesmit,

Sokarcú én

mert akkor nekem és később másoknak is úgy nyilatkozott, hogy minden munka egész embert kíván. Értette alatta, legyen az: rajzolás, festés, könyvművészeti alkotás, díszlettervezés, lapszerkesztés, művészi tűzzománc készítése vagy éppen tanítás. Ha valaki egy-egy művészeti ág technikájára kíváncsi, csodálatra méltó türelemmel a legapróbb részletekig hajlandó bármit elmagyarázni. De ha észreveszi, hogy okoskodnak körülötte vagy valaki a művészetével, netán személyével kapcsolatban valótlan dolgokat állít, hamar haragra gerjed. Ellenvéleményével azonban soha nem az illető személyiségét célozza meg, hanem a téves vagy akár a rosszindulatú nézetét kí-

vánja helyreigazítani, amit ha leír, észrevehető, hogy írói adottságai is vannak. Erről árulkodnak a szóban forgó könyvben fellelhető ceruzajegyzetei, úti-beszámolóí és naplójegyzetei. Tehát ír is, ami nem meglepő, hiszen többször kimondja, hogy az ember agyában, szívében mindig ott motoszkál valami, ami nyugtalanítja, ami utat keres magának, s az embernek ezt az utat (utakat) meg kell építenie. Persze ez nem mindenkinek sikerül. Neki annak ellenére, hogy kísérletező művész, igen jól bejött. A kísérletezés sok próbálkozással jár, meg kudarccal is, amíg az ember hozzájut némi eredményhez. Kopócs Tibor szerencsés ember, ám szerencséje nem annyira a sors kegyes-

ségén múlik, mint inkább az akaratán, a tehetségén és a küzdőképességén.

A képzőművészetnek, tán a szobrászatot kivéve, minden területét bejárta, s amibe belevágott, rövid időn belül értékke vált a keze alatt. Nyilvánosság elé 1970. január 5-én lépett Pozsonyban, a F fiatalok Képtárában. A megnyitón a pár éve elhunyt Kmeczkó Mihály mondott beszédet, szövege megtalálható az albumban. Ettől kezdve figyelnek rá az újságírók, írók, művésztársak, pedagógusok (kicsit kevesen!), barátok és ellenségek. Ez utóbbiak nélkül mit érne az élet?

Azon kívül, hogy 1971-ben a lipcsei Szép Könyv Nemzetközi Seregszemléjén (IBA) L. Novomeský verseihez készített tollrajzaiért bronz-plakettet kapott, nem sok kitüntetésben részesült. Sokáig semmilyenben sem. 2002 nyarán azonban Csáky Páltól, akkori miniszterelnök-helyettestől a Szlovák Köztársaság ezüst-plakettjét vehette át, majd 2005-ben alkotói munkásságáért életmű díjat kapott, egy rangos magyar alapítványtól, Pozsonyban.

Meghatározó élmény volt számára az 1969-ben tett párizsi kirándulása. Meglehet, ekkor vert bensőjében gyökeret az a sok-irányultság, amit végül is, úgy tűnik, játszi könnyedséggel képes magában integrálni. Elbűvölték és hatottak is rá az izmusok, de le tudta küzdeni a csábítást. Egyiknek sem esett a csapdájába.

Sok mindent leírtak róla, többek között, hogy „filozófiai érdeklődésű alkotó”, meg hogy mennyire vonzódik a pszichológia iránt. Olyanok is akadnak, akik azt sem tudják eldönteni, hogy Kopócs modern festő-e vagy sem. Én azt mondanám, Tibornak van egy sajátos világlképe, amibe

sok mindent képes folyamatosan beleépíteni, s ezt a kirakójátékot feltehetőleg sohasem fejezi be. Mert hogy ő igazi homo ludens. Pedagógusként is az. Akárcsak Weöres Sándor, ő sem téveszti össze a játékok formáit, meg a játékot sem a munkával, de hogy a munkát, így a tanulást is lehet játékosan végezni, azaz csak így érdemes, megannyi bizonyítékot szolgáltat rá. Egyik példa lehetne akár az általa (is) alapított, s immár tizenkét esztendeje szerkesztett művészeti folyóirat, az Atelier. Ez egy új színfolt az életében. Ötvöződik benne a képzőművész, az irodalmár és a pedagógus alkata. Ezt az ötvözetet nevezhetnénk akár kopócsi esztétikumnak.

Akit érdekel, mi ösztönözte őt arra, hogy 1998-ban művészeti folyóiratot indítson, annak megint csak

Kopócs Tibor szerencsés ember, ám szerencséje nem annyira a sors kegyességén múlik, mint inkább az akaratán, a tehetségén és a küzdőképességén.

azt ajánlom, lapozzon bele az albumba. Az sem ártana, ha felfigyelne az Atelierre. Részben azért, hogy közelebb kerüljön a kultúra egyik fontos láncszeméhez, a képzőművészethez, másrészt, hogy pedagógus esetében növendékeit is közelebb tudja vinni hozzá. Ugyanis nagyon lehangoló a kép, amit az Atelier 2008/4 száma egy ankét tanúságaként tár elénk. A fiatalok, pontosabban az egyetemisták képzőművészeti ismeretei, nagyon elszomorító-

ak. Kellene valamit tenni ez ellen. (Ezt már én mondom.) Jó, jó, tudom én, hogy a társadalom mindent a pedagógusoktól vár el, még azt is, hogy olyan szépen lássák és láttassák a világot, amilyen soha nem volt és soha nem is lesz, s minden rosszért, azért is, amit mások követnek el (főleg!), őket teszik felelőssé. Azaz, hogy minket, hiszen én is ehhez az „emberfajtához” tartoztam. De nem erről van szó. Most éppen nem. Mi mindig idealisták voltunk. Meggyőződésem, hogy aki e pályára lép, örökké az is marad: „eszményekért küzdő, bennük hívó ember”.

Az albumba biztosan nem anyagihiány miatt került be, és még biztosabb, hogy nem kuriózumként egy kézzel írt levél. Tolvaj Bertalan küldte Királyhelmecről Kopócs Tibornak 1974. VI. 12-én, miután olvasta az Új

Ifjúságban Tóth Elemér cikket a fiatal művész egyik kiállításáról. Lám megint egy kérdés, ki tudja ma már, ki volt Tolvaj Bertalan? No, de ne provokáljak tovább, nem ez a célom. Csupán egy kiváló képzőművész életművére, benne a pedagógiai és ismeretterjesztő törekvéseire szeretném ráirányítani a figyelmet.

Csicsay Alajos

Az erőszakmentes kommunikációról (EMK)

Gyakori jelenség manapság a tisztelet és a megértés hiánya az iskolákban és más közösségekben egyaránt. A diákok, szüleik és a tanárok is elégedetlenné és frusztrálttá váltak. Olyan kihívásokkal kell nap mint nap megküzdönnünk, mint a hátrányos helyzetű diákok beilleszkedése, viselkedési és tanulási zavarok, a drogmegelőzés, az erőszak különböző formái. Hitünk szerint segítséget jelenthet a problémák újszerű megközelítése, amely a tanulás és az együttműködés minden egyes résztvevőjének az érdekét szolgálja.

Az **erőszakmentes kommunikáció /EMK/** – vagy az együtt érző, természetes kommunikáció – az a feledésbe merült nyelv, amelyen azok az emberek beszélnek, akik törődnek egymással és harmonikus életre vágyanak.

Olyan problémákkal foglalkozik, mint pl.:

- Hogyan vívjuk ki a kölcsönös tiszteletet az iskolában és más közösségekben erőszak alkalmazása nélkül?
- Hogyan fejezzük ki magunkat nehéz helyzetekben indulatos érzelmeink elfojtása és kirobbanása nélkül, mindenki számára felszabadító módon?
- Hogyan előzhető vagy szelídíthető meg az agresszivitás?
- Hogyan kelthető fel a diák érdeklődése és miként növelhető teljesítménye?
- Miként teremthető meg a biztonságos, támogató tanulási és munkahelyi légkör?
- Hogyan fejleszthető az érzelmi intelligencia, és hogyan teremthető meg az együttérzésen alapuló társas kapcsolatok?

Az Erőszakmentes kommunikáció módszerének megalkotója Marshall Rosenberg, amerikai származású pszichológus, mediátor, a Nemzetközi Erőszakmentes Kommunikációs Központ megalapítója – kölcsönös megértésen

és tiszteleten alapuló megközelítési lehetőséget nyújt számunkra. **Egy olyan eszközt ad a kezünkbe, melynek segítségével egyre nagyobb szabadságot, tudatosságot és nyugalmat teremthetünk magunkban és környezetünkben.** Meggyőződésünk, hogy az Erőszakmentes kommunikáció nemcsak egy kommunikációs forma, hanem **egy szemléletmód, mely által egyformán tudunk figyelni a saját és a másik fél jólétére.**

A képzés a Szlovák Oktatásügyi Minisztérium által akkreditált.

A foglalkozások többnyire a következő részekből állnak: 20% elmélet (az EMK szemléletének és eszközeinek megismerése) és 80% interaktív gyakorlat (saját életünkből vett példák feldolgozása és tapasztalatokon keresztüli tanulás). Várjuk mindazokat, akik szeretnék megtalálni a megoldást olyan helyzetekben, amikor „elakadnak” és utólag (sem) jönnek rá, mit mondhattak volna másképp, hogy kérésük, közlésük megnyugtató, sőt örömteli fordulatot vegyen. Továbbá szeretettel várjuk azokat az érdeklődőket is, akik már megtapasztalták az együttműködő, erőszakmentes kommunikációban rejlő erőt és szépséget.

Képzésünket szeretnénk a nyári egyetem programja keretében is meghirdetni. Az egyhetes képzés résztvevőinek a későbbiekben az akkreditált tanfolyamainkon 36 órányi foglalkozást díjmentesen biztosítunk.

A program szakmai védnöke Rambala Éva, a Nemzetközi Erőszakmentes Kommunikációs Központ által akkreditált tréner.

További információkhoz a <http://consensus.slnkozdravia.sk>, www.cnvc.org, www.rambala.hu elérhetőségeken lehet hozzájutni.

Mgr. Lánzos Andrea, Ing. Pénzes Éva lektorok

160 évvel ezelőtt történt

A diadalmas tavaszi hadjárat és a magyar függetlenség kimondása

.... én elérkezettnek látom azon időt arra, hogy Önöket felhívjam: kimondani Magyarország státus életének önállóságát, függetlenségét s az austriai hitszegő háznak elkergetését.”

(Kossuth Lajos, 1849. április 14., Debrecen)

A debreceni református Nagytemplomban mondták ki a trónfosztást és a függetlenségét

A nagysallói csata, 1849. április 19.

1849 tavaszára a hadi helyzet megváltozott Magyarországon. Görgey sikeres északi visszavonulása, Bem győzelmei Erdélyben, valamint a Tisza mentén történt csapatösszevonások lehetővé tették, hogy a magyar forradalmi sereg ellencsapást mérjen az ellenségre. A nagy menetelést azonban megelőzte egy intermezzo.

Kossuth az engedetlennek minősített Görgeyt leváltotta a fővezéri posztról. Helyére előbb a lengyel Henryk Dembinskyt, majd az osztrák származású Vetter Antalt nevezte ki. Ám Dembinsky az 1849. február 26-27-én lezajlott vesztes kápolnai csatában alkalmatlanságáról tett tanúbizonyságot, Vetter pedig hamarosan beteget jelentett. Így a katonai táborba érkező Kossuth némi hezitálás után a tisztikart maga mögött tudó Görgey Artúrt bízta meg újra a honvédsereg vezetésével – igaz, csupán helyettes fővezéri státusban.

A kápolnai csatát követően Windisch-Grätz herceg táviratot küldött az Olmützben tartózkodó Ferenc Józsefnek, melyben azt sugallta: lényegében leverte a magyar szabadságharcot. A császár erre

március 4-én új alkotmányt adott ki, majd feloszlatta a kremsieri birodalmi gyűlést. A centralizáló törekvésekkel átítatott „oktrojált alkotmány” egyebek mellett megszüntette Magyarország önálló államiségét, leválasztotta az országról Erdélyt és a Partiumot, Horvátországot, a Határőrvidéket és a Szerb Vajdaságot. Ám a herceg is, meg a császár is elszámította magát kissé. A magyarok Kápolna után egyáltalán nem érezték magukat legyőzötteknek. Olyannyira nem, hogy ellenoffenzívába kezdtek.

A diadalmas tavaszi hadjárat előjátékát Damjanich János és Vécsey Károly vezérőrnagyok március 5-ei szolnoki győzelme jelentette. Majd április elején kezdetét vette a fényes diadalsorozat. Április 2-án Hatvannál Gáspár Sándor és Damjanich, két nappal később Klapka és Damjanich seregei verték meg az ellenséget. Újabb két nap múlva, április 6-án a szabadságharc egyik legvéresebb csatájában a Görgey irányította főszereg Isaszegnél aratott győzelmet. A gödöllői haditanács után a magyar hadsereg két részre vált: Aulich Lajos hadteste elterelő hadműveletet végrehajtva a főváros irányába indult, míg a Görgey ve-

zette főszereg észak, majd nyugat felé nyomult előre, újabb diadalt aratva Vácánál (április 10.). A vereségek az osztrák főparancsnok Windisch-Grätz bukását okozták, ám az új fővezér, Ludwig von Welden sem tudta megállítani a magyar sikersorozatot. Ugyanakkor a forradalmi hadsereg katonai sikerei a másik irányba is hatottak.

Kossuth Lajos március közepén a katonai táborban értesült az olmützi alkotmány kiadásáról. „Ezáltal minden kötelék, a kiegyezés minden lehetősége megsemmisült. Amíg csak egy magyar él, ez az ország soha nem nyújtandja kezét az esküszegő osztrák háznak, nemes népei gyilkosának...” – írta az Országos Honvédelmi Bizottmány elnöke Bemnek a dokumentummal kapcsolatban. Az április eleji katonai sikerek tovább érelték a gondolatot Kossuthban, hogy Ferenc József lépésére a magyarok csattanós választ adjanak. Az isaszegi győzelem után a gödöllői kastélyban azt próbálta kipuhatolni Görgeynél: hogyan reagálna a hadsereg egy válasznyilatkozatra. Görgey Artúr, aki később élesen bírálta a függetlenség kinyilvánítását, ekkor nem mondott egyértelmű nemet Kossuth felvetésére, amit az bele-

egyezésnek tekintett. Április 12-én a magyar szabadságharc politikai vezetője elhagyta a katonai tábort és visszatért Debrecenbe. 1849. április 14-én a református Nagytemplomban Kossuth az országgyűlés egy népgyűlésre emlékeztető nyílt ülésén határozatot terjesztett elő a Habsburg–Lotharingiai-ház trónfosztásáról és a függetlenség kinyilatkoztatásáról. A javaslatot a képviselők nem szavazással, hanem közfelkiáltással fogadták el. Kossuthot kormányzóelnökké nyilvánították (május 2-án Szemere Bertalan vezetésével kormány alakult). A Függetlenségi Nyilatkozatot öt nappal később, április 19-én fogadta el az országgyűlés.

Ugyanezen a napon a honvédsereg folytatta diadalmenetét: Klapka, Damjanich és Görgey csapatai a Garamon átkelve Nagysallónál szétverték Ludwig Wohlgenuth altábornagy frissen szervezett hadtestét. Egy héttel később Görgeyék felszámolták az immár hónapok óta hősiessen védekező Komárom köré font osztrák ostromgyűrűt. Május 21-én Buda is a magyarok kezére került. Ezzel a diadalmas tavaszi hadjárat befejeződött.

Paradox módon azonban a magyar szabadságharc sorsa éppen a győzelemsorozat közepette pecsételődött meg. Az osztrák császár és az orosz cár a diadalmas tavaszi hadjárat idején szövetségre lépett egymással. Ráadásul a Nyugat sem tudott mit kezdeni a magát függetlenné nyilvánító Magyarországgal. Nagy-Britannia és Franciaország nem óhajtotta a Habsburgok birodalmának szétesését, márpedig a magyar függetlenség elismerése ezt jelentette volna. Ezért amikor június elején I. Miklós serege rátört a vértől áztatott országra, hivatalosan senki nem tiltakozott.

Nem utoljára a történelem folyamán.

Pelle István

Nekünk Mohács kell?

*„Ha van Isten, földtől a fényes égig
Rángasson minket végig.
Ne legyen egy félpercnyi békességünk,
Mert akkor végünk, végünk!”*

(Ady Endre)

Ady Endre szülőháza

A komáromi Széchenyi István Polgári Társulástól érkezett meghívó – a Magyar Kultúra Napja alkalmából – Nekünk Mohács kell? címmel, amely Ady Endre halálának 90. évfordulója tiszteletére került megrendezésre.

A Selye János Gimnázium aulájának színpadán négy asztal, patyolatfehér abrosszal, az asztaloknál székek, a piros színű fogason, tartójában az újság. Ezzel az egyszerű színpadképpel szimbolizálva, a jellegzetes (20.) század eleji milió (számomra) éppen patyolatfehér tisztaságával vált látványnyá, teremtett alaphangulatot.

Szinte sugallta: ma este itt (ebből a „tisztaságból”) valami rendkívülien szép fog születni. Így is lett. Kiállt a színpad elé

Mózes Endre tanár úr, és nem „tanárosan”, hanem fennkölt egyszerűséggel és minden szavából sugárzó szeretettel úgy beszélt Ady Endréről – a halandó emberről és a nagy költőről, mintha személyes ismerőse lett volna. A tanár úr „bevezetője” után „eljött közénk” Ady úgy, ahogy Tarics Péter színpadra álmodta. Elkezdődött a „színház”. A nézőtérén át érkezett a színpadra Orosz Mihály, mint hajdan énekmondóink lanttal, ő gitárjával kísérte énekét, hogy aztán mindvégig a színen maradjon, és versének léseivel mindig a kellő pillanatban lendítse tovább a történeteket. A „nyitány” elhangzása után érkeztek a színpadra varázsolt kávéházba a további szereplők – Jónás Csaba, Nagy Ferenc, Tarics Péter –, a kávéház

törzsvendégei. Kalapjukat, felöltőjüket a fogásra akasztották, asztalaikhoz ültek. Rövid próza következett – párbeszéd: a kor újságírója (?) (Tarics Péter) a „hús-vér” embert, Adyt (Jónás Csaba) faggatta, aki az egyszerű halandó természetességével „vallott” életről, halálról, költészetről. A továbbiakban jó egy órán át sorjázta a szebbnél szebb versek, hol az asztalnál ülve az egykori kávéházi „beszélgetések” stílusában, hol meg – mint az irodalmi kávéházakban – az előadók, kiállva a közönség elé szavaltak: versei által megszemélyesítették a költőt; örök érvényű igazságokat mondtak ki, egyszer az emberi gyarlóságot – nemzetünket – keményen ostromozó, másszor szeretettel féltő – figyelmeztető – szavakat: „S akik még vagyok, őrzön, árván, / Őrzők: vigyázzatok a strázsán.”

A kitűnően szerkesztett versösszeállítás – a klasszicista zenei formákra emlékeztető – „arányossága” által vált egységes egészzé, formálódott „színművé”. A találó „szereposztás”: a szereplők egyéniségének és hangszínének megfelelő versválasztás – a (zenében oly fontos) kiváló hangszerelés erejével „hatott” – váltott ki a hallgatóban (nézőben) igazi színházi élményt.

Kár, hogy nem ültek a nézőtérén többen. Akik nem jöttek el, igazán sajnálhatják. Hadd feltételezzem, hogy iskoláink pedagógusai (tisztelet a kivételnek), bizonyára a városunkban

nem igazán működő „információáramlás” okán nem szereztek tudomást az estről, ezért maradtak el. Ha jelen lettek volna, feltételezem: egyetérténelem velem, hogy a „nagydiákoknak”, középiskolásainknak ez a „versszínház” egy rendhagyó irodalomórán sokat adhatna: gyarapodnának ismereteik, lélekben épülnének, nemzettudatukat erősítené.

A jelenlévő közönség szereplőket visszahívó vastapsa arra bátorít, hogy többes számot használjak: gratulálunk és köszönjük a szereplőknek; a főszerző Széchenyi István Polgári Társulásnak s csakúgy a társszerző Lélekharang Polgári Társulásnak az élményteliségét.

Stírber Lajos

Az irodalom tanításáról

Sok vitám volt arról, hogy az irodalomtanítás ismeretközlés-e vagy inkább művészeti nevelés? Mint minden szembenállás, ez is egyoldalúságot eredményez. Az irodalom tudomány is, a nevelés legfontosabb eszköze is. Hasznos ismereteket is közöl (pl. a Verne-könyvekből tudjuk, hogy miként lehet óraüveggel tüzet gyújtani). Az irodalom azonban mégis elsősorban művészet: a szellem csiszolásának, a jellem és az ízlés fejlesztésének nélkülözhetetlen eszköze.

Az a fontos, hogy olvasni szerető fiatalokat neveljen az iskola

Ha pedig az irodalom művészet, ezért megismerésének, tanulmányozásának egész folyamatában a művészi megismerés törvényszerűségeinek megfelelően kell megszervezni a munkát. Ez pedig azt jelenti, hogy az irodalomtanításban biztosítani kell a szépirodalmi szövegek közvetlen, hangulatos, emocionális befogadását, hogy a tanulónak konkrét elképzelésük legyen az olvasottakról. Az alsóbb évfolyamokban (6-7.évf.) ezt

a tanár néhány mondatos hangulatot teremtő bevezető elbeszélése biztosítja, míg az irodalmat időrendben tárgyaló évfolyamokban ehhez járul még az író életének rövid ismertetése. Ez természetesen az írók életéből főleg azokat a mozzanatokot idézné, amelyek a mű megértését közvetlen módon elősegítik.

Ezekben az évfolyamokban folyó irodalomtanítás egyik igen fontos feladata még, hogy az irodalomolvasás eszközeivel rámutas-

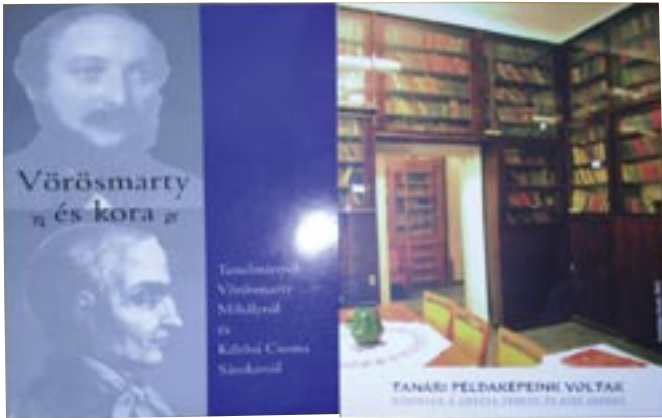
son az író és kora kölcsönhatására. Nem gondolok itt azonban aprólékosan kortörténeti bevezetőkre, csak az irodalmi mű megértéséhez feltétlenül szükséges legjellemzőbb eseményeknek a vázolására.

Az irodalomtanítás legfontosabb célja: bevonni a diákot az alkotófolyamatba. Ha egy kisgyermek az érzelmeinek úgy próbálja jelét adni, hogy erről pl. verset ír, akkor biztosak lehetünk abban, hogy eredményes az iro-

dalomtanításunk. Aki tapasztalt már ilyet, azt nem kell meggyőzni arról, hogy az irodalom mindenekelőtt személyiségfejlesztés. Az irodalom mint művészet a szépség örömét nyújtja. Éppen ezért különösen fontos, hogy a tanulók megértsék: mi a szép, miért az, miért gyönyörködünk valamiben és ez a tetszés miként váltható alkotó erkölcsi erővé. Persze szükséges, hogy az irodalomtörténetet – ezen belül az írók, költők életútját, működését, társadalmi és történelmi körülményeit – megismerjük. Még fontosabb azonban, hogy a tanított műveket élvezni és értelmezni tudják, azokban gyönyörködhessenek.

Az irodalmi alkotások üzenetével való azonosulás által átéli az erkölcsi megtisztulás felemelő érzését, hogy az iskolából kikerülve is biztos érzékel különböztethessék meg az értékeket az értéktelentől. Az irodalom által anyanyelvünket tudatosan használó, szépen beszélő, választékos szókincsű ifjúságot neveljünk! Gondot kell fordítani az irodalmi szövegek emlékezetből való megta-

Sok tanár az életműcentrikus irodalomtanításra helyezi a hangsúlyt

nulására és elmondására. Nemeskürty Istvánt idézve: „Nagy költőink agyukba és lelkükbe rögzített szavai, kifejezései, szófűzései, gondolatai így válnak hétköznapjaink útítársává és tanácsadóivá, válságos helyzetekben pedig vigasztalóvá. A magyar irodalom remekműveiben felismerhetik a nemzetmegtartó erőt is, és e felismerésből mindennapi életünkhöz erőt meríthetnek.“

Az irodalomtanítás – jellegénél fogva – különösen alkalmas nemzeti sajátosságaink és hagyományaink megismertetésére, a világban lezajlott és a ma is érzékelhető szellemi folyamatok megismerésére, megértésére.

Kisiskoláskorban olyasmint kell megtanulni, ami mindannyiunkat végigkísér életünk végéig: el kell sajátítani az írást, az olvasást, az értelmes beszédet, sőt a helyesírás alapelveit is. Serdülőkorban az a fontos, hogy a gyermekek sokat és kedvvel olvassanak: nemcsak irodalomhoz kapcsolódva, hanem útleírásokat, történelmi és kalandregényeket, állattörténeteket. Nyilvánvaló, hogy a 10-14 éves diákok sokkal eredményesebben és szívesebben tanulják a földrajzot, a biológiát, a történelmet,

ha tanulmányaikat konkrét irodalmi olvasmányélményeikhez köthetik. Persze folyamatosan ki kell alakítanunk a tanulóknak a szépirodalmi szövegek – mint művészi, nyelvi jelrendszerek – megismerésének és elemző leírásának képességét is. A gimnáziumokban és az alapiskolákban el kell érni az alapvető irodalomelméleti fogalmaknak biztos elsajátítását és elismerését.

Mit tanítsunk? Ez az iskolatípus, a pedagógiai irányzat céljaitól és az egyetemes kimenetszabályozás követelményeitől függ. Ilyen esetben horkan fel az aggódó „szakember“: de hát csak meg kell mondani, hogy Adyt tanítani kell, nehogy valaki Szabolcska Mihályt tanítsa helyette. Száz irodalomtanárt megkérdezhetünk, hogy kiknek a műveit tanítanák, ha nem adna erre senki sem utasítást. Biztosak lehetünk azonban abban, hogy lényegében mindenki ugyanazokra gondolna, és például Adyt sem hagyná ki.

Más kérdés, hogy némi vita támadna a hazai és a külföldi irodalom súlyát illetően. Ami az én véleményemet illeti az az, hogy lényegesen nagyobb súlyt kell biztosítani a magyar

irodalomnak. Sehol a világon nincs ország, ahol az irodalomtanításban akkora aránytalanság állna fenn a külföldi irodalom javára, mint nálunk. Különösen nem indokolt ennyi verset műfordításban megismerni – kivéve, ha a műfordítás maga legalább akkora irodalmi érték. (Ez nem is ritkaság, hiszen a magyar költők és írók egyben műfordítók is.)

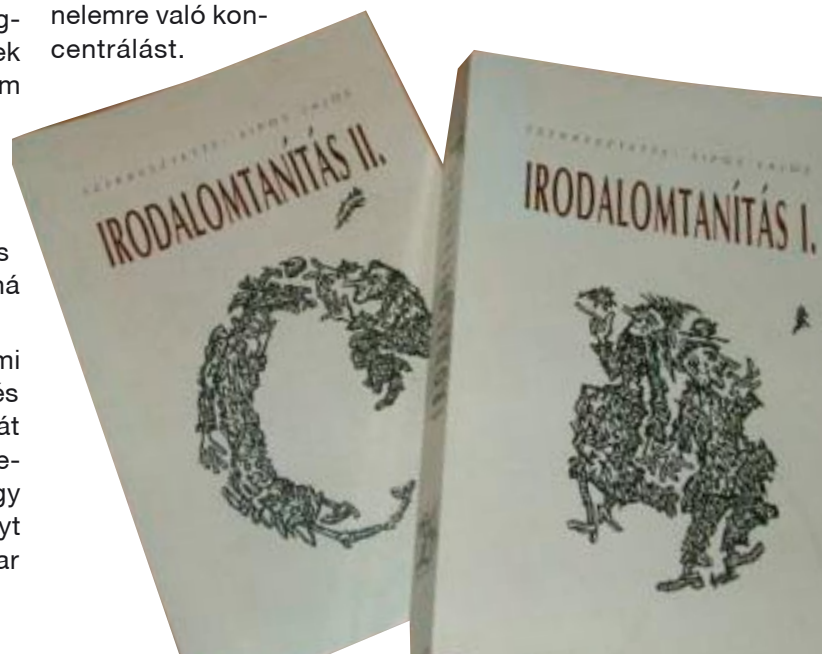
Az irodalomtanításnak sokféle irányzata van. Vannak kiváló irodalomtanárok, akik „témacentrikusan“ tanítanak. A kisebbeknek gyermekverset, majd a családdal, a házával, a szülőfölddel kapcsolatos irodalmi alkotásokat kell tanítani. Majd később a szerelmes versek, a nehezebb alkotások tanítása következhet! A kisdíák számára érdekesek a görög történetek, de Homérosz sorait talán később kell tanítani. Arany Jánossal folyamatosan foglalkozni kellene: sok-sok verset már meg lehet tanulni kisgyermekkorban, a Vörös Rébék esetleg gimnazistának is nehéz. Sok tanár az életműcentrikus irodalomtanítást szereti, mások pedig bizonyos életkorban jól meg tudják oldani a más művészetekre és a történelemre való koncentrációt.

Nem győzzük hangsúlyozni, hogy egy-egy elképzelés megvalósíthatósága a pedagógiai koncepció egészétől (!), az iskolatípus konkrét céljától függ.

A kötelező olvasmányok rossz emlékeket ébresztenek a legtöbb emberben. Sokan felnőtt fejjel elolvasva egy-egy diákori kötelező olvasmányt, bánják, hogy annak idején elbliccéltek. Az a fontos, hogy olvasni szerető fiatalokat neveljen az iskola, akiknek az olvasás nem fáradság! Semmiképpen sem szabad azonban teret adni a lassan kialakuló „gyakorlatnak“, hogy a legfontosabb olvasmányok videoválogatát megszerzik, és azzal pótolják azok elolvasását! Hiszen sokszor nem is a történet a lényeges, hanem az író szavai! Érdekes az Egri csillagok filmen is, de Gárdonyi szép mondatait, ízes nyelvét nem pótolják!

Ezért minden pedagógus elsődrendű feladata az, hogy a tudásának legjavát adja át tanítványainak, akik az iskolából kikerülve a társadalomnak értékes polgárai lesznek.

Markó Emil

Dr. Molnár Ferenc előadás közben

A pedagógusokat is érdekli az egészséges táplálkozás

A Komáromi Pedagógiai Napok megrendezése mindig nagy várakozással tölti el a járás oktatásban, nevelésben résztvevő dolgozóit.

Az idei, a XIV. már lényegesen nagyobb területről vonzotta a magyar ajkú szakembereket. Az előadások több helyen folytak Komáromban, sőt Gútán és Ógyallán is.

A járási székhely Eötvös Utcai Alapiskolájában 2009. február 12-én Dr. Molnár Ferenc pszichiáter, táplálkozási szakember, a Területi Közegészségügyi Hivatal komáromi részlegének vezető orvosa „Az egészséges táplálkozásról” tartott érdekes és hasznos előadást az ott megjelent hallgatóságnak. Az elhangzottakat nagy érdeklődés övezte, hisz napjaink egyik népbetegsége, a túltápláltság és az egészségtelen életvitel. Manapság egyre gyakrabban hallani arról, hogyan táplálkozunk egészségesen, s arról is, hogy együnk minél több zöldséget, gyümölcsöt. Sokszor az sem mindegy, hogy miből mennyit fogyasztunk, mi az, amit teljesen ki kell zárni étrendünkből, és mit ne hagyjunk ki semmiképpen az étkezésünkből. Miért van ennek akkora jelentősége, és valóban kell-e, hogy ennyire figyeljünk táplálkozásunkra? Megállapították, hogy a felnőtt vagy öregkori elhalálozások 46%-a az elhízásokra, az egészségtelen táplálkozásra vezethető vissza.

A helyes táplálkozásnál nagyon fontos az elfogyasztott ételek mennyisége, minősége, összetétele és nem utolsósorban a változatossága. Az előbbiek alapján a helyes táplálkozásban az ételek összetevői közül a szénhidrátokat, zsírokat, fehérjéket, a vitaminokat és az ásványi sókat kell igazából figyelni,

és helyes arányban a szervezet valódi igényei alapján fogyasztani, étrendünkbe iktatni. Minden táplálékot alkotó elemnek megvan a szervezet számára szükséges, megfelelő mennyisége, aminek túllépése ellenkező eredményt produkál, és egy idő után veszélyességi faktorrá válik. Előbb vagy utóbb a mozgáshiánnyal együtt érrendszeri betegséget, szív-élégtelenséget és mint ismeretes, gyakran halált okozó infarktust eredményez.

A helyes táplálkozási szokásokat, az egészséges életmód elemeit tanulni kell!

Ennek elsajátításában a családi minta a legfontosabb, de az iskola szerepe is jelentős. A pedagógusok ez irányú egységes fellépése példaértékűvé válhat.

Az előadás befejezése meglepetést tartogatott a jelenlévők számára. A racionális és egészséges táplálkozás folyamán minden ember számára elérhető növényi eredetű táplálékok, ételek elkészített változatait találta kóstolásra Dr. Molnár Ferenc. A különlegességek között volt tökmagpástétom, sajt-pástétom és zöldségsaláta – a degusztáló érdeklő-

dők részéről nagy elismerést aratott! Nemcsak finom volt, de egészséges is!

Az előadás sikeres és tanulságos volt. Ennek kapcsán befejezésként írhatnám a hallottakból kicsengő tanulságot:

**„Élj ma úgy,
hogy tiéd legyen
a holnap is!”**

Jelenka Éva az Komáromi Eötvös Utcai AI pedagógusa

A kollégák is belekóstoltak a finomságokba

A 2009-es magyar nyelv és irodalom írásbeli érettségiről

A szlovák tannyelvű középiskolák szlovák nyelv és irodalom feladatlapjai az idén sokkal könnyebbnek tűntek a magyar tannyelvű középiskolák magyar nyelv és irodalom feladatlapjainál. Éppen ezért nem lennék meglepődve, ha a magyar tannyelvű iskolák végzősei rosszabb eredményeket érnének el anyanyelvi és irodalmi ismereteik, képességeik tesztelése során, mint szlovák kortársaik.

Milyen következtetést vonhat le ebből például egy szülő, aki nem tudja eldönteni, hogy magyar vagy szlovák középiskolába adja-e gyermekét? Rosszabb esetben azt, hogy a magyar iskolákban baj van az anyanyelv és az irodalom oktatásával, jobb esetben pedig azt, hogy túlságosan magasra tesszük a léceket, hogy diákjainknak sokkal többet kell dolgozniuk a sikerért. Ezek után nem nehéz megjósolni, hogy számos szülő (és gyereke) inkább a szlovák iskolát fogja választani.

Véleményem szerint az ideai feladatlap összeállítója jócskán túllőtt a célon. A tesztet nehézségi foka alapján tavaly minden bizonnyal az igényesebb „A” szintű feladatlapok közé sorolták volna. Érettségiző diákjaim túlnyomó többsége szintén úgy vélekedik, hogy a vártnál jóval nehezebb fel-

adat elé voltak állítva. Meg merem kockáztatni, hogy még egy végzős magyar szakos egyetemistának is számos kérdéssel meggyűlt volna a bajuk.

A feladatsor összeállítói az érettségi követelményekből indultak ki, mégis az volt az első benyomásom, hogy nem az volt a céljuk, hogy a lehető legtöbbet kihozzák a diákból, hanem, hogy bizonyítsák, mit nem tanult meg. A kérdések jelentős része ugyanis a lexikális tudást feszegeti, kevésbé fontos művekre kérdez rá, periferikus információkat követel, nem a szabályra, hanem a kivételre kíváncsi stb. Tudatosítanunk kell, hogy a gimnáziumi évek során megírt dolgozatokban módunkban áll kitérni egy-egy téma apró részleteire is, de egy négyéves tananyagot átfogó érettségi tesztben a törzsanyag által előírt alapgörmökre, a legfontosabb összefüggésekre, a képességekre és a készségekre kell összpontosítani.

Íme néhány konkrét észrevétel a 2860-as feladatlapmal kapcsolatban:

- **4. kérdés:** *Baudelaire* nevének szótagolása (kivételes, ritkán előforduló helyesírási probléma);
- **5. kérdés:** *a lomhán szó szinonimája* (két lehetőség is kínálkozik);
- **6. kérdés:** *fosztóképző* (a feladat egy leíró nyelvtani kategória lexikális ismeretét feltételezi);
- **13. kérdés:** *szomorúan* (a szóról a szövegkörnyezet és a toldalék

miatt nehéz meghatározni, hogy milyen mondatrész);

- **18. kérdés:** *rossz szagú* (nem könnyű példa, diákjaink ugyanis keverik a kiesést és a rövidülést);
- **23. kérdés:** *Tóték* (eredetileg kisregény volt, később írta át Örkény színműnek, megtévesztő, hogy csak színműként van feltüntetve);
- **26. kérdés:** *az érzelmi, hangulati hatás teljes hiánya* (nehéz eldönteni, hogy tudományos vagy hivatalos stílusról van-e szó);
- **27. kérdés:** *a mint kötőszó helyesírása* (a kérdés kivételes esetre vonatkozik);
- **28. kérdés:** *terminus technikus* (túlzás, tankönyvekben nem szereplő kifejezés);

Molière A fősvény című darabja (nincs az érettségi követelmények között, az órákon is csak az említés szintjén tárgyaljuk, ennek ellenére a tesztben az 5. számú idézetként szerepel egy részlete, s két kérdés, a 33. és a 36. is ehhez fűződik)

- **38. kérdés:** *Sturm und Drang* (lexikális tudás);
- **6. számú idézet:** *Kölcsey Búcsúbeszéde* (a diákok kevésbé ismerik);
- **46. kérdés:** *Kölcsey elmarasztaló Berzsenyikritikája* (lexikális tudás);
- **48. kérdés:** *nagyon bizonyult a kérdésfeltevés*

(többször el kellett olvasni);

- **8. számú idézet:** *Bornemissza Péter Siralmas énnéköm című költeménye* (a diákok nem ismerik annyira, hogy két kérdés is kapcsolódjon hozzá);
- **58. kérdés:** *Bornemissza Péter Elektrája* (kevésbé ismert mű);
- **60. kérdés:** *Heltai Gáspár: Chronikája* (kevésbé ismert mű).

Megjegyzések a javítókulcshoz (rövid válaszok)

- *A javítókulcs pontatlanságai miatt sok vitára adott okot. A jövőben pontosabbnak kell lennie.*
- *Meg kell jelölni azokat a válaszokat, ahol okvetlenül be kell tartani a helyesírást.*
- *A többi válasz esetében csak a válasz tartalmát kellene pontozni (például a terminus technikust, a Sturm und Drang-ot nem biztos, hogy a diák hibátlanul fogja leírni).*

Az írásbeli fogalmazási részével kapcsolatban:

- *Hiányolom a konkrét irodalmi műveket elemző-feldolgozó fogalmazásokat.*

Papp László

magyar nyelv és irodalom tantárgybizottság vezetője, Kodály Zoltán Gimnázium, Galánta

A 2009-es szlovák nyelv és irodalom érettségi írásbeli tesztről

A bizottság tagjainak egyöntetű véleménye szerint az ez évi érettségi írásbelire készített szlovák nyelvi teszt határozott visszalépést jelent, és negatívan befolyásolja az iskolákban folyó nyelvtanítást. Az érettségien alkalmazott teszt először 2007-ben jelent meg, s akkor reménykedve észleltük, hogy a feladatok túlnyomó része a kommunikatív nyelvtanítás eredményeire kérdez rá, a teszt olyan feladatokat tartalmaz, amelyek a tanulók készségeire, nyelvi kompetenciáira kíváncsi. Szövegértelmező, szövegelemző, a logikus gondolkodást vizsgáló feladatok, kérdések jelentek meg a tesztben. A 2008-ban készült tesztben már tapasztalható volt, hogy a szerzők kezdenek visszatérni a régi típusú feladatokra, a nyelvhasználat felmérése már nem került középpontba.

2009-ben pedig olyan kérdések, feladatok sora került be a tesztbe, amelyek enciklopedikus - sok esetben teljesen fölösleges - tudásra kérdeznek, a nyelvről szólnak és nem a nyelvhasználatáról. Felsorolunk néhány kérdést, melyet nem tartunk megfelelőnek, sőt határozottan károsnak ítélünk a szlováktanítás jövője szempontjából: (az 1745-ös kódszámú teszt szerint)

- **6. kérdés** (dajte sl. spojenie do nominatívú singuláru)
- **8. kérdés** (napíšte nominatívú singuláru)
- **13. kérdés** (nominatívú plurálu zámena nich)

- **17., 28. kérdés** (ktorý slohový postup sa uplatňuje...)
- **29. kérdés** (zistovanie tvaru slovesa)
- **33. kérdés** (ktorý žáner ľud. slov. sa rozvíja v 17. st.?)
- **34. kérdés** (slovo íverček)
- **36. kérdés** (zberateľ ľud. piesní)
- **38. kérdés** (znak balady, ktorým sa vytvára napätie...)
- **42. kérdés** (vokatív - piaty pád)
- **48. kérdés** (interpunk. znamienko - apostrof)
- **53. kérdés** (gramatické tvary v genitíve plurálu)

- **55. kérdés** (sloveso v trpnom rode)
- **64. kérdés** (viacslovná spojka)

Az idézett kérdéseket fel lehetett volna éppenséggel vetni, de semmiképpen az idézett formában, vagyis grammatizálva, a nyelvi közegekből kiszakítva, csakis az elméleti tudásra kérdezve. A felsorolt feladatok nem teljesítik a kommunikatív módszertan egyik alapvető feltételét, hogy nyelvi jelenség szövegbe ágyazottan forduljon elő. Az ilyen típusú kérdések arra kényszerítik a pedagógusokat, hogy visszatérjenek ahhoz a tanítási módszerhez, amelyről

már számtalanszor bebizonyosodott: sehova sem vezet. A tanulók remekül fognak tudni ragozni, elemezni - de egyáltalán nem fognak tudni beszélni.

A tantárgybizottság tagjainak az a véleménye, hogy az érettségi teszteknek is elő kell segíteniük a kommunikatív nyelvtanítás elterjedését, s nem akadályozni azt. Kérjük, hogy véleményünket a következő tesztek összeállításakor vegyék figyelembe.

Juhász Aladár

a szlovák nyelv és irodalom tantárgybizottság vezetője, Kodály Zoltán Gimnázium, Galánta

FELHÍVÁS! FELHÍVÁS! FELHÍVÁS! FELHÍVÁS! FELHÍVÁS! FELHÍVÁS!

KINCSKERESŐ – honismereti tábor pedagógusoknak és diákoknak

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége a Pázmány Péter alapítvány és a Szülőföld Alap támogatásával honismereti tábort (továbbképzést) szervez a helytörténet iránt érdeklődő tanároknak és tehetséges diákoknak.

- **A tábor időpontja:** 2008. augusztus 2-8.
- **Helyszín:** Áj (Kassa-vidéki járás)
- **Célcsoport:** Pedagógusok és diákok (az alapiskola 7-9. évfolymát, ill. a nyolcéves gimnáziumok ennek megfelelő évfolyamát befejező, valamint középiskolások és egyetemisták).
- **A tábor célja:** Módszertani segítség a helytörténeti kutatásokat végző, helytörténetet tanító tanároknak és tehetséges, érdeklődő tanítványaiknak.
- **Részvételi díj:** Bentlakó diákoknak és önállóan résztvevő tanároknak 35,- EUR, diákjaival együtt résztvevő tanárnak

25,- EUR. A tábor további költségeit a pályázatokból és támogatások adományából fedezzük.

- **Program:** Felkészülés a terepmunkára, adatgyűjtés a terepen és a könyvtárban. Az adatok lejegyzése és rendszerezése; egy adott témakör kidolgozásának módszertani szempontjai. Szabadidőben túra az Áji-völgybe és a Tornai vár romjaihoz.

Részletes programot a jelentkezések után kapnak az érdeklődők.

Jelentkezés: a www.szmps.sk honlapról letölthető jelentkezési lap beküldésével 2009. júl. 12-ig

További információk:

Szanyi Mária, e-mail: szanyi.maria@gmail.com,
tel.: 0911 451 024, 031/780 4864

*Pillanatfelvételek a nagysallói csata
160. évfordulójának megemlékezéséről*

Patinás iskolák, legendás tanárok (15)

P. J. Šafárik Gimnázium, Rozsnyó

A Pátria rádió hangarchívumából Tóth Erika válogat

Az intézménynek a volt premontrei főgimnázium patinás épülete ad otthont. Az épületbe lépve ez olvasható: „A tudomány e díszes csarnokát Isten dicsőségére és a nemzeti közművelődés javára az Úrnak 1906. esztendejében a magyar állam nemes áldozatkészségével építtette a jászóvári premontrei kanonokrend.” A magyar nyelvű gimnáziumi oktatás 1926-ban megszűnt Rozsnyón. 1938 és 1945 között újra volt, majd 1957-ig ismét szünetelt. Ekkor a magyar alapiskola mellett nyílt gimnáziumi osztály, majd 1961-ben áthelyezték a szlovák gimnáziumba.

Több mint negyed évszázada a rozsnyói alma mater padjait koptatta Tóth Sándor, a rozsnyói alapiskola volt igazgatója:

„A 60-as évek második felében voltam a gimnázium tanulója. Az akkori gimnázium már szintén kétnyelvű volt, tekintettel arra, hogy a szlovák és a magyar osztályok egy épületben kaptak helyet. Kellemes emlékeim vannak a gimnáziumi éveimről, pedagógus-egyéységek oktattak ott bennünket. Nagy szeretettel tudok visszaemlékezni magyartanárnőmre, Kanala Józsefnére, Gizi néniére. A magyar- és történelemórái csodálatosan szépek voltak. Azon túl, hogy tisztességgel készült minden órájára, főlvállalta a többletmunkát is. A kultúrának volt a zászlóvivője, évente, sőt akár havonként is színdarabokat, irodalmi esteket rendezett, amelyekkel osztályközösségeket mozgattat

meg. Azok az órák is, amelyeket Bollobás Béla tanár úr vezetett le, nagy szakmai tudásról árulkodtak, és Bollobás tanár úr emberségre is nevelt bennünket. Valahol mindig ott volt benne a féltő gondoskodás, védelmünk, nyelvünk gyökereinek a megőrzése, mert minden egyes óráján valamilyen formában visszatért erre. A mai napig megszívlelem azokat a gondolatokat, amelyeket akkor tőle kaptunk.”

Bollobás Béla 1962-ben, egy évvel azután került a gimnáziumba igazgatóhelyettesnek, hogy magyar osztály is nyílt az iskolában (előtte a Rozsnyói Pedagógiai Gimnázium igazgatója volt):

„A váltás nem hatott rám kedvezően, lehangolt ugyanis, hogy én lettem egy olyan igazgatónak a helyettese, aki soha gimnáziumot belülről nem látott. Nem volt rosszin-

dulatú ember, de nem értett hozzá. Az iskola légköre nem volt rossz. A mostani légkör viszont, amelyet ezelőtt két évvel tapasztaltam – biológiát tanítottam négy magyar osztályban –, katasztrofálisan rossz volt. Úgyhogy én onnan, annak ellenére, hogy az a pár korona, amit kerestem, jól jött a nyugdíjamhoz, elmenekültem. Én azt a légkört nem bírtam. Ha órára mentem, vagy óráról jöttem vissza, mindenki rohant valamerre. Mi azelőtt nem rohangásztunk. Volt idő, alkalom arra, hogy elbeszélgessünk egymással. Ez az egyik dolog, amely visszaretentett és elkedvetlenített; a másik a diákok érdektelensége. Nem érdekelte őket a tanulás. Én nagyon lelkiismeretesen, mint azelőtt is mindig – szombat, vasárnap, mert hétfőn volt a tanítási napom, egy nap alatt tanítottam hat órát –, készültem írásban, hogy a diákoknak

a maximumot nyújtsam. Azt kellett tapasztalnom, hogy nem volt nagy érdeklődés. A 60-as években egészen mások voltak a tanulók. A mostaniak is kedves fiatalok, nem ez ellen van kifogásom: a fel-lépésükkel van baj. Hiányos a nevelésük. Nekem rohan egy diák a folyosón, rám néz, és azt mondja: »Hopp!« Ahelyett, hogy azt mondta volna, hogy »Bocsánat!« vagy »Prepáčte!« Ki milyen nyelven tudja. Ilyen apróságokból tevődött össze az az elég sok negatívum, ami miatt elment a kedvem. Régen komolyabban vettük a nevelést. Például a fiatal tanárnő a mostani gimnáziumban szíát köszön a diáklánynak. Ki köszönt nekünk valamikor is szíát? A köszönés formája »Jó reggelt!«, »Jó napot!«, »Jó estét!« volt. És talán az érdeklődés is nagyobb volt. A mostani diákokat lehangolja az a tudat, hogy minden hiába. »Úgysem tudunk továbbtanulni, nem kerülünk be egyetemre...« Ez tévedés! Mert bekerülhetnek! Be is kerültek, ezekből a magyar osztályokból is. Azt vetik állandóan a szemünkre, hogy a magyar iskola nem nyújt szlovák nyelvi tudást a végzettjeinek. Első kézből tudom cáfolni. Az óvoda első percétől a gimnáziumi érettségiig magyarba jártam, és megálltam a helyemet – nem is rosszul – a prágai Károly Egyetemen éppúgy, mint a debreceni – akkor még – Tisza István Egyetemen. Idős nyugdíjasként szívvel-lélekkel azon dolgozom most is, hogy a Rozsnyói Magyar Tannyelvű Alapiskolában nyissunk egy gimnáziumi osztályt, legalább egyet, akármilyen gyöngye osztályocskát, majd kicsiszoljuk, mindnyájan segítünk, akik itt élünk, hogy Rozsnyón önálló magyar gimnázium működhessen ismét. A volt premontrei gimnáziumban az az érzésem, hogy a négy magyar osztály negligált helyzetben van, átnéznek fölöttük.”

(A hangfelvétel 1995-ben készült.)